

RAZISKOVALNA NALOGA

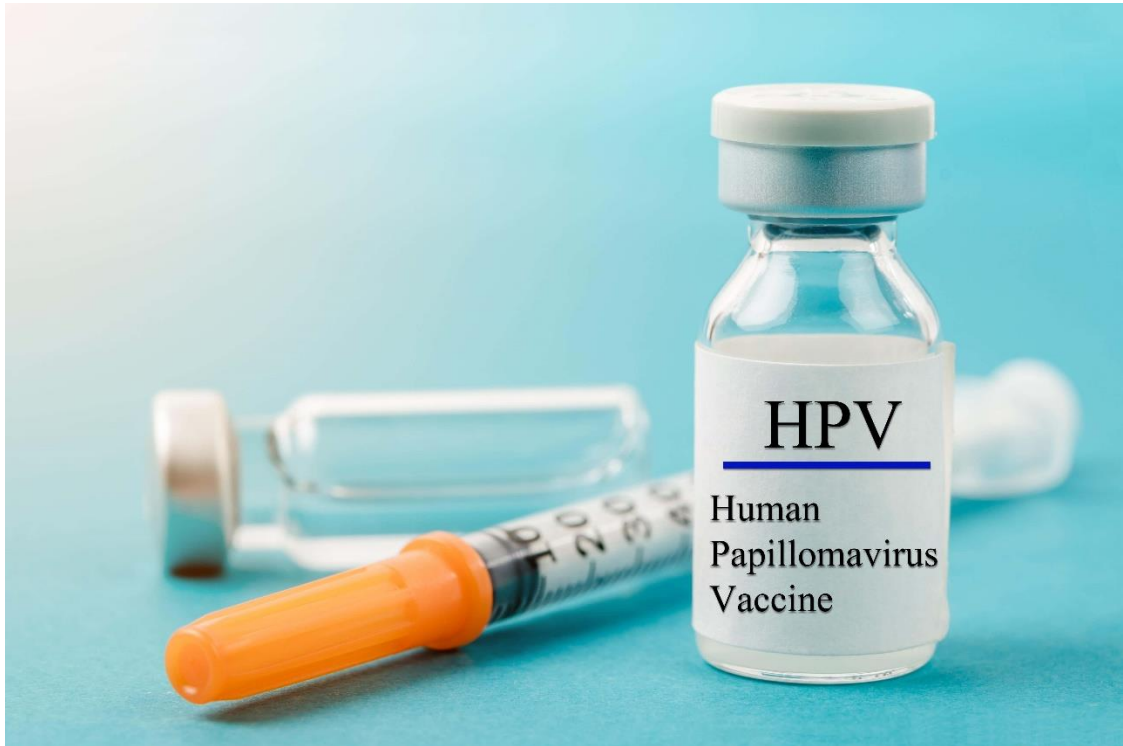
Zoja Kreft, 8.a

Ela Wolf, 8. b

Alina Turza, 8. a

OSNOVNA ŠOLA SVETI JURIJ
SVETI JURIJ 13

KOLIKO ZNANJA IN KAKŠEN ODNOS IMAJO OSNOVNOŠOLCI DO VIRUSA HPV?

(<https://www.independent.co.uk/news/health/hpv-children-england-people-world-health-organisation-b2360670.html>)

Raziskovalno področje: medicina ali zdravstvo

Avtorice: ZOJA KREFT, 8. a, ALINA TURZA, 8. a, ELA WOLF, 8. b

Mentorica: Anita Fartek, univ. dipl. psih.

Sveti Jurij, april 2024

ZAHVALA

Za pomoč in sodelovanje se zahvaljujemo:

- mentorici Aniti Fartek za nasvete in spodbudo;
- anketiranim učencem, da so si vzeli čas in izpolnili našo anketo;
- Nataši Borko Tavželj, dr. med., spec. gin. in porod., za opravljen intervju;
- učiteljici slovenskega jezika za jezikovni pregled raziskovalne naloge;
- učiteljici angleškega jezika za prevod povzetka;
- učiteljici računalništva za pomoč pri tehničnem oblikovanju raziskovalne naloge;
- ravnatelju šole, ki je finančno omogočil nastanek naše raziskovalne naloge.

Vsem, ki so nam na kakršenkoli način pomagali, iskrena hvala.

KAZALO VSEBINE

POVZETEK	1
ABSTRACT	2
1.0 TEORETIČNI UVOD.....	3
1.1 KAJ JE HPV?	3
1.2 ZAŠČITA PRED OKUŽBO S HPV	5
1.3 OPREDELITEV PROBLEMA IN HIPOTEZE	10
2.0 EMPIRIČNI DEL.....	11
2.1 VZOREC	11
2.2 UPORABLJENI PRIPOMOČKI, POSTOPEK ZBIRANJA IN OBDELAVE PODATKOV	11
3.0 REZULTATI.....	12
3.1 REZULTATI ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZA UČENCE	12
3.2 POVZETEK INTERVJUJA S SPECIALISTKO GINEKOLOGIJE IN PORODNIŠTVA.....	25
4.0 DISKUSIJA.....	27
5.0 ZAKLJUČEK.....	33
6.0 LITERATURA.....	35
7.0 PRILOGI.....	38

KAZALO GRAFIKONOV

<i>Grafikon 1. Odgovori učencev na vprašanje: Ali ste že kdaj slišali za virus HPV?.....</i>	12
<i>Grafikon 2. Odgovori učencev na vprašanje: Kje ste prvič slišali za virus HPV?.....</i>	12
<i>Grafikon 3. Odgovori učencev pri vprašanju: Kaj pomeni kratica HPV?</i>	13
<i>Grafikon 4. Odgovori učencev na vprašanje: Kakšna bolezen je virus HPV?</i>	14
<i>Grafikon 5. Ocene učencev na vprašanje: Kako pomembno se vam zdi, da osnovnošolci poznamo virus HPV?.....</i>	14
<i>Grafikon 6. Odgovori učencev na vprašanje: Ali ste se že kdaj s svojimi starši pogovarjali o virusu HPV?</i>	15
<i>Grafikon 7. Odgovori učencev na vprašanje: Ali si cepljen/-a proti virusu HPV?</i>	16
<i>Grafikon 8. Odgovori učencev na vprašanje: Če ste izbrali odgovor NE, se imate v prihodnje namen cepiti proti virusu?.....</i>	16
<i>Grafikon 9. Odgovori učencev na vprašanje: Če ste izbrali odgovor NE, zakaj?.....</i>	17
<i>Grafikon 10. Odgovori učencev na vprašanje: Kdo vse se lahko okuži z virusom HPV?</i>	18
<i>Grafikon 11. Odgovori učencev na vprašanje: Kdo vse se lahko cepi proti virusu HPV?.....</i>	18
<i>Grafikon 12. Odgovori učencev na vprašanje: Koliko odmerkov cepiva je potrebnih?.....</i>	19
<i>Grafikon 13. Odgovori učencev na vprašanje: Kakšni so znaki okužbe z virusom HPV?</i>	20
<i>Grafikon 14. Odgovori učencev na vprašanje: Ali menite, da je virus HPV nevaren?</i>	21
<i>Grafikon 15. Odgovori učencev na vprašanje: Ali bi se kot starš odločili za cepljenje svojega otroka?</i>	21
<i>Grafikon 16. Odgovori učencev na vprašanje: Ali menite, da je cepljenost proti virusu HPV v Sloveniji nizka?</i>	22
<i>Grafikon 17. Odgovori učencev na vprašanje: Ali ocenjujete, da imate dovolj znanja o virusu HPV?</i>	23
<i>Grafikon 18. Odgovori učencev na vprašanje: Ali menite, da bi se o tej temi morali več pogovarjati v šoli?.....</i>	24
<i>Grafikon 19. Odgovori učencev na vprašanje: Kdaj je mednarodni dan ozaveščenosti o virusu HPV?</i>	25

KAZALO TABEL IN SLIK

Tabela 1: *Precepljenost deklet 6. razredov osnovne šole v Sloveniji v šolskih letih 2009/2010–2021/2022.* 7

Tabela 2: *Precepljenost deklet 6. razredov osnovne šole v Sloveniji po regijah v petletnem obdobju 2017/2018–2021/2022.* 8

Tabela 3: *Precepljenost fantov v Sloveniji, ki so (večinoma) obiskovali 6. razred osnovne šole v šolskih letih 2020/2021–2021/2022.* 8

Slika 1. Logotip za kampanjo mednarodnega dne za ozaveščenosti o virusu HPV (vir: <https://www.aaci-cancer.org/news-international-hpv-awareness-day-is-march-4>). 9

POVZETEK

Kdorkoli od nas bi se lahko znašel v položaju, ko bi mu znanje o virusu HPV koristilo. Morda bi se sami soočali z okužbo ali bi morali komu svetovati, pomembno pa je znanje o virusu HPV tudi s preventivnega vidika, da se znamo odločiti glede ponujenega brezplačnega cepljenja. Ker je znanje o virusu HPV pomembno in dobrodošlo, nas je zanimalo, kakšno znanje in odnos imajo osnovnošolci tretje triade do virusa HPV. Raziskale smo tudi, ali se jim to znanje zdi pomembno.

Da bi ugotovile, kakšen odnos in koliko znanja imajo starejši osnovnošolci o tej temi, smo pripravile anonimni spletni anketni vprašalnik. Anketni vprašalnik je izpolnilo 338 starejših osnovnošolcev, od tega 163 ženskega in 175 moškega spola. Da bi pridobile še boljši vpogled v to temo, smo opravile še intervju s specialistko ginekologije in porodništva, ki izvaja za učence tudi delavnice s tega področja.

Na podlagi lastnega raziskovanja smo ugotovile, da imajo učenci določeno znanje o virusu HPV in se jim to znanje zdi pomembno. Večina anketiranih učencev je znala odgovoriti na vprašanje, kakšna bolezen je virus HPV, kdo vse se lahko okuži ter kdo se lahko cepi. Prav tako so ocenili, da se jim zdi znanje o virusu HPV pomembno in bi si želeli več o tej temi izvedeti v šoli. Približno tri četrtine anketirancev pa ocenjujejo, da imajo o virusu HPV dovolj znanja.

Vesele smo, da smo se lotile raziskovanja tega področja, saj smo pridobile veliko teoretičnega in empiričnega znanja o samem virusu HPV. Upamo, da bodo dobljeni rezultati zanimivi tudi vsem tistim, ki delajo z učenci in mladimi odraslimi, ter da bodo spodbudili razmišljanje o tem, da bi imeli z učenci še več takšnih vsebin v sklopu rednega osnovnošolskega izobraževanja.

ABSTRACT

Anyone of us can find themselves in a situation where knowledge about the HPV virus would be useful. Perhaps we might face an infection ourselves or need to advise someone else. Importantly, knowledge about the HPV virus is also crucial from a preventive standpoint, enabling us to make informed decisions regarding offered free vaccination. Because knowledge about the HPV virus is significant and valuable, we were interested in the knowledge and attitudes of third-triad elementary school students toward the HPV virus. We also investigated whether they consider this knowledge important.

To ascertain the attitude and level of knowledge older elementary school students have on this topic, we prepared an anonymous online questionnaire. The questionnaire was completed by 338 older elementary school students, consisting of 163 females and 175 males. To gain an even better insight into this topic, we conducted an interview with a specialist in gynaecology and obstetrics who also conducts workshops for students in this field.

Based on our own research, we found out that students have some knowledge about the HPV virus, and they consider this knowledge important. Most surveyed students were able to answer questions about what disease the HPV virus causes, who can get infected, and who can get vaccinated. They also assessed that knowledge about the HPV virus is important and expressed a desire to learn more about this topic in school. Approximately three-quarters of the respondents believe they have sufficient knowledge about the HPV virus.

We are pleased that we did this research and have gained a wealth of theoretical and empirical knowledge about the HPV virus. We hope that the results obtained will be interesting to all those who work with students and young adults, and that they will stimulate consideration of implementing more such content into regular elementary school education.

Smo Zoja, Alina in Ela, učenke osmega razreda OŠ SVETI JURIJ. V okviru naše raziskovalne naloge želimo raziskati, koliko znanja in kakšen odnos imajo osnovnošolci do virusa HPV. Za raziskovanje te teme smo se odločile, ker bi se tudi same rade naučile več o tej temi. Prav tako bi rade ugotovile naše raziskovalne naloge predstavile mladim, saj se nam zdi zelo pomembno ozaveščati mlade o virusu HPV.

1.0 TEORETIČNI UVOD

V teoretičnem uvodu raziskovalne naloge bomo opredelile temeljne pojme naše raziskovalne naloge, in sicer: kaj je virus HPV in znaki okužbe, kako se je možno zaščititi pred okužbo – vloga cepljenja proti virusu ter načine zdravljenja okužbe s HPV.

1.1 KAJ JE HPV?

Človeški papilomavirusi (angl. human papilloma-viruses), ki jih označujemo z mednarodno kratico HPV, so virusi, ki živijo v koži in sluznicah ljudi. Okužbe s HPV so zelo pogoste, saj se vsaj enkrat v življenju okužimo skoraj vsi (ZORA, 2017).

Večina okužb ni nevarnih in okuženim ne povzročajo nobenih težav. Ko okužba povzroči bolezen, pa je ta odvisna od različice HPV, s katero se človek okuži (ZORA, 2017). Evropski portal za cepljenje (2020) poroča, da visoko rizični tipi virusov HPV lahko povzročijo raka analnega kanala in spolovil ter nekatere druge vrste. Nizko rizični tipi virusov HPV lahko povzročijo genitalne in analne bradavice.

Humani papiloma virus (HPV) je najpogostejša spolno prenosljiva okužba po vsem svetu, ki povzroča različna benigna ter maligna stanja. Precejšen delež svetovnega prebivalstva je okužen s HPV, virus pa naj bi bil vzrok do 5 % vseh primerov raka na svetu (Rosalik idr., 2021). Virusov HPV je več kot 100 vrst. 40 vrst teh virusov lahko okuži spolovila (Evropski portal za cepljenje, 2020). Vsaj 14 vrst virusa HPV je visoko rizičnih in lahko povzročijo nastanek raka, npr. raka materničnega vratu pri ženskah. Arbyn idr. (2020) ugotavljajo, da rak materničnega vratu ostaja pomemben javnozdravstveni problem, saj je bilo v letu 2018 po vsem svetu okrog 570.000 novih primerov in 310.000 smrti zaradi raka materničnega vratu.

Slovenija se uvršča med evropske države z najmanjšim bremenom raka materničnega vratu (5,5 novih primerov na 100.000 žensk) predvsem zaradi učinkovitega odkrivanja in zdravljenja

predrakavih sprememb materničnega vratu visoke stopnje v okviru državnega presejalnega programa ZORA, kar v zadnjih letih dodatno dopolnjuje tudi cepljenje proti HPV (NIJZ, 2024). V okviru programa ZORA se uspešno zmanjšuje obolevnost za rakom materničnega vratu med ženskami v Sloveniji že od leta 2003; takrat je po podatkih Registra raka v Republiki Sloveniji zbolelo 211 žensk, v zadnjih letih pa za okrog polovico manj kot leta 2003. V letu 2017 je bilo najmanjše število novih primerov raka materničnega vratu (86), v letu 2022 pa 94 novih primerov (ZORA, 2024). Ženska po zdravljenju predrakavih sprememb lahko zanosi, vendar zdravljenje lahko skrajša maternični vrat, kar pa lahko poveča tveganje prezgodnjega poroda (ZORA, 2017).

Verjetnost za okužbo s HPV se lahko zmanjša tudi z upoštevanjem principov varne in zdrave spolnosti, ki jih označujemo tudi z iz angleščine izpeljano kratico ABC (abstinenca, bodi zvest, kondom) (NIJZ, 2024).

Abstinenca (angl. Abstinence) – predstavlja vzdržnost od tveganih spolnih odnosov ter prelaganje prvega spolnega odnosa na obdobje večje zrelosti. Abstinenca vključuje tudi vzdržnost od nezaščitenih spolnih odnosov in tudi vzdržnost od priložnostnih spolnih odnosov (Pinter idr. 2009). Svetovanje abstinence je nadvse pomembno, saj prinaša 100 % zaščito pred spolno prenosljivimi boleznimi ter nezaželeno nosečnostjo (Kores Testen, 2018).

Bodi zvest/-a (angl. Be faithful) – predstavlja razmerje z enim stalnim, neokuženim, zvestim partnerjem, zmanjšano število spolnih partnerjev kakor tudi uporabo učinkovite kontracepcije.

C – kondom (angl. Condom) – uporaba kondoma samega ali v kombinaciji z drugo učinkovito kontracepcijo (npr. hormonska kontracepcija) (Pinter idr. 2009).

Virus HPV se ne prenaša le s spolnimi odnosi (vaginalni, analni, oralni), ampak tudi s tesnimi intimnimi stiki vseh vrst, npr. s praskanjem, drgnjenjem, z dotikom okuženih prstov rok različnih delov telesa, kjer tudi dosledna uporaba kondoma ne zaščiti popolnoma pred okužbo s HPV. Možen je tudi prenos z okuženimi predmeti in s kondilomi okužene matere na novorojenčka med porodom (Miholič, 2022).

Za okužbo z virusom HPV niso značilni očitnejši simptomi ali težave. Simptomi okužbe se pojavijo le pri nekaterih ljudeh. Poznamo nizkorigične HPV, ki povzročijo nastanek anogenitalnih bradavic oziroma kondilomov. Kondilomi so izrastki oziroma mehkejšje in bolj gladke bradavice, ki se lahko tudi brez prakticiranja receptivnih analnih spolnih odnosov pojavijo v okolici zadnjika, v zadnjikovem kanalu, na glavici moškega spolnega uda, na mošnji, notranji strani stegen, na sramnih ustnicah, v nožnici, na materničnem vratu, manj pogosto v

ustni votlini, žrelu ali na glasilkah. Visoko rizični HPV lahko povzročijo predrakave in rakave spremembe ustne votline, zadnjika, spolovil in rodil. Do pojava simptomov okužbe lahko mine tudi več mesecev (<https://kajisces.si>, 2023).

Poznamo tudi prehodne okužbe. Te minejo v obdobju enega do dveh let brez znakov okužbe ali posledic. V tem primeru okužena oseba sploh ne ve za okužbo. Obstajata še dolgotrajna okužba, ki traja več let z nevarnejšimi HPV in lahko povzroči predrakave spremembe in raka ter latentna oziroma neaktivna ali speča okužba, ki lahko izgine za več let ali celo desetletij in se lahko kadarkoli ponovno pojavi oziroma aktivira (ZORA, 2017).

Okužba z virusom HPV pa se lahko kaže tudi z neprestanimi bolečinami v predelu križa, bolečimi spolnimi odnosi, bolečim in pogostim uriniranjem ali krvavim urinom, dolgotrajnim smrdečim izcedkom iz nožnice in rjavim izcedkom oziroma krvavitvijo po spolnem odnosu ali med menstrualnima cikloma (Miholič, 2022).

Zdravila za okužbo z virusom HPV ni. Zdravijo se lahko le spremembe, ki jih povzročajo okužbe z virusom. Če ženska odkrije spremembe ploščatih celic nizke stopnje ali genitalne bradavice, jih zdravijo z laserjem ali krioterapijo. Sprememb nizke stopnje se praviloma ne zdravi takoj, saj te spremembe pogosto izzvenijo same brez zdravljenja. Predrakave spremembe visoke stopnje se praviloma zdravijo z izrezanjem dela materničnega vratu. Najpogosteje uporabljena je tehnika izrezanja z električno zanko (LLETZ), ki se izvaja ambulantno, v lokalni anesteziji, redkeje pa konizacijo s skalpelom v splošni anesteziji. Tudi spremembe v nožnici, na zunanjem spolovilu in zadnjiku se zdravijo na podoben način (ZORA, 2017).

1.2 ZAŠČITA PRED OKUŽBO S HPV

Proti okužbi se lahko zaščitimo z odgovornim varnim odnosom do spolnih partnerjev in s cepljenjem proti virusu. Okužba s HPV je daleč najpogostejša pri adolescentih in mlajših odraslih obeh spolov v obdobju od 15 do 25 let. Nekateri najstniki se s spolnimi kontakti srečajo že zelo zgodaj, zato je cepljenje smiselno čim prej, še preden se pojavijo možnosti za okužbo (Miholič, 2022). V Sloveniji je na voljo devetvalentno cepivo, ki varuje pred sedmimi najpogostejšimi in najnevarnejšimi genotipi HPV (NIJZ, 2023).

Cepljenje je zelo varno in učinkovito. V državah, kjer uspešno cepijo že več let, se je zmanjšalo zbolevanje tako za genitalnimi bradavicami kot za predrakavimi spremembami. S cepljenjem lahko preprečimo 70–90 % raka materničnega vratu, 50–85 % predrakavih sprememb visoke

stopnje, 20–90 % drugih s HPV povezanih rakov (raki zunanjega spolovila, zadnjika in ustnega dela žrela pri obeh spolih ter rak nožnice), več kot 90 % genitalnih bradavic in skoraj vse primere respiratorne papilomatoze grla (ZORA, 2017).

V Sloveniji se od leta 2009 v šestem razredu osnovne šole opravlja cepljenje deklic proti HPV kot priporočljivo cepljenje ob sistematičnem pregledu. Prvič v Sloveniji so se lahko v šolskem letu 2021/22 v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja cepili proti HPV tudi dečki, ki so obiskovali 6. razred osnovne šole (Šinkovec idr. 2021). Cepljenje je brezplačno ter neobvezno. Starši morajo pred cepljenjem podpisati izjavo, v kateri opredelijo strinjanje s tem, da bo njihov otrok cepljen (Ivanuš in Primic Žakelj, 2017).

Kot že omenjeno, je cepivo, ki je najnovejše in je v uporabi tudi v Sloveniji, devetvalentno, kar pomeni, da ima učinek proti devetim genotipom virusa HPV (6, 11, 16, 18, 31, 33, 45, 52 in 58). S tem cepivom lahko preprečimo večino genitalnih bradavic in za 90 % zmanjšamo predrakave spremembe in rak materničnega vratu. Cepivo je učinkovito tudi proti drugim vrstam raka, ki jih povzročajo najnevarnejši genotipi virusa HPV. Pred vsemi genotipi HPV se lahko v 95 % zaščitimo le, če se cepimo pred prvim spolnim stikom, če pa se cepimo kasneje zaščita ni več tako učinkovita, obstaja pa tudi možnost, da smo z virusom že okuženi (Muck, 2023).

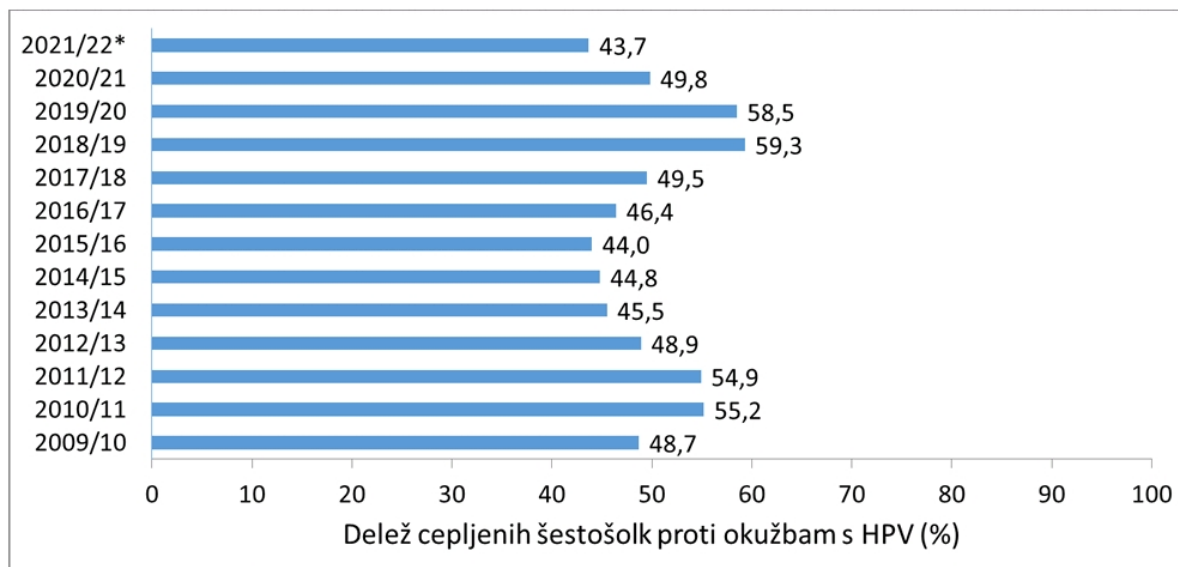
Cepivo je najučinkovitejše pri 11. oz. 12. letu starosti. Imunski odziv na cepivo je večji, ker takrat najstniki še nimajo spolnih odnosov, čeprav za okužbo z virusom ni potreben »pravi« spolni odnos in ker je do takrat že potekal preventivni pregled. (<https://ginekologijameglic.si>, 2023). Svetovna zdravstvena organizacija (SZO) na podlagi študij priporoča, naj osebe, stare od 9 do 15 let, prejmejo 2 odmerka cepiva proti HPV. Časovni razmik med prvim in drugim odmerkom naj bo od 6 do 15 mesecev. Osebe, ki prejmejo dva odmerka v manj kot petmesečnem presledku in so starejše od 14 let ali imunsko oslABLJENE ne glede na starost, potrebujejo shemo s tretjim odmerkom (World Health Organization, 2017), prav tako ženske, ki so imele pojav genitalnih bradavic – kondilomov in ki so že zbolele za rakom na materničnem vratu ter moškimi, ki imajo istospolne zveze in ki bi lahko bili prenašalci virusa HPV (<https://ginekologijameglic.si>, 2023).

V raziskavi, narejeni v Angliji, so proučevali učinkovitost cepiva glede na to, v kateri starosti so preiskovanke prejele cepivo. Ugotovili so, da se tveganje za CIN3+ (pomeni, da so na materničnem vratu zaradi virusne infekcije nastale spremembe na sluznici, ki bi nezdravljene napredovale v raka) zmanjša za 39 % v skupini žensk, cepljenih med 16. in 18. letom starosti,

za 75 % v skupini žensk, cepljenih med 14. in 16. letom starosti, in za kar 97 % v skupini žensk, cepljenih med 12. in 13. letom starosti, v primerjavi z necepljeno skupino žensk. Rezultati raziskave kažejo na to, kako bistveno je cepljenje pred prvo izpostavitvijo HPV, saj cepljenje ne učinkuje na že obstoječo HPV okužbo (Falcaro idr., 2021).

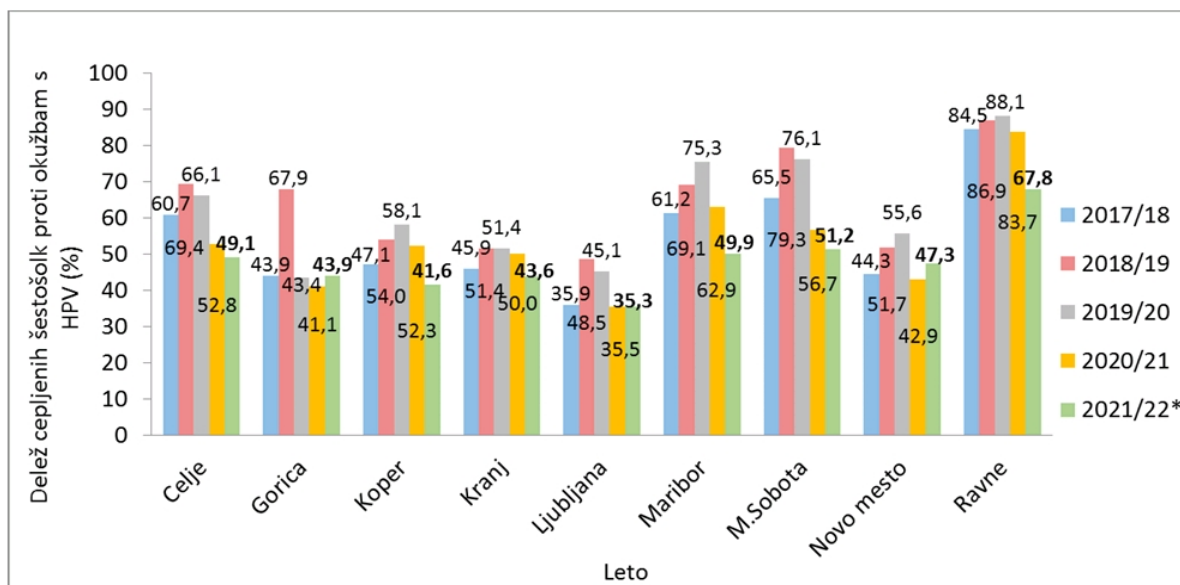
Precepljenosti proti HPV je v času covid-19 upadla, kar je najverjetneje posledica zamika pri izvajanju cepljenja v pandemiji. Ta je namreč zaradi zaprtja šol, izolacij, karanten ter spremenjenega delovanja zdravstvenega sistema vplivala na izvajanje cepljenja tako v Sloveniji kot tudi v drugih državah. V šolskem letu 2020/21 so v Sloveniji zabeležili 49,8 % precepljenost šestošolk proti HPV, kar je skoraj 9 % manj kot v šolskem letu 2019/20, ko je precepljenost znašala 58,5 %. Pred uvedbo cepljenja dečkov proti HPV v program cepljenja se je v Sloveniji proti HPV cepilo med 3 % in 5 % dečkov, do konca junija 2022 pa je po podatkih polno cepljenje proti HPV prejelo okoli 15 % dečkov, rojenih leta 2010 (dečki, ki so večinoma obiskovali 6. razred osnovne šole v letu 2021/22) (Škrinjar, 2022). Preliminarni podatki iz elektronskega registra cepljenih oseb (eRCO) kažejo, da je do septembra 2023 dva odmerka cepiva proti HPV prejelo 37,8 % deklic in 20,4 % dečkov, rojenih leta 2011 (NIJZ, 2024).

Tabela 1: *Precepljenost deklet 6. razredov osnovne šole v Sloveniji v šolskih letih 2009/2010–2021/2022.*

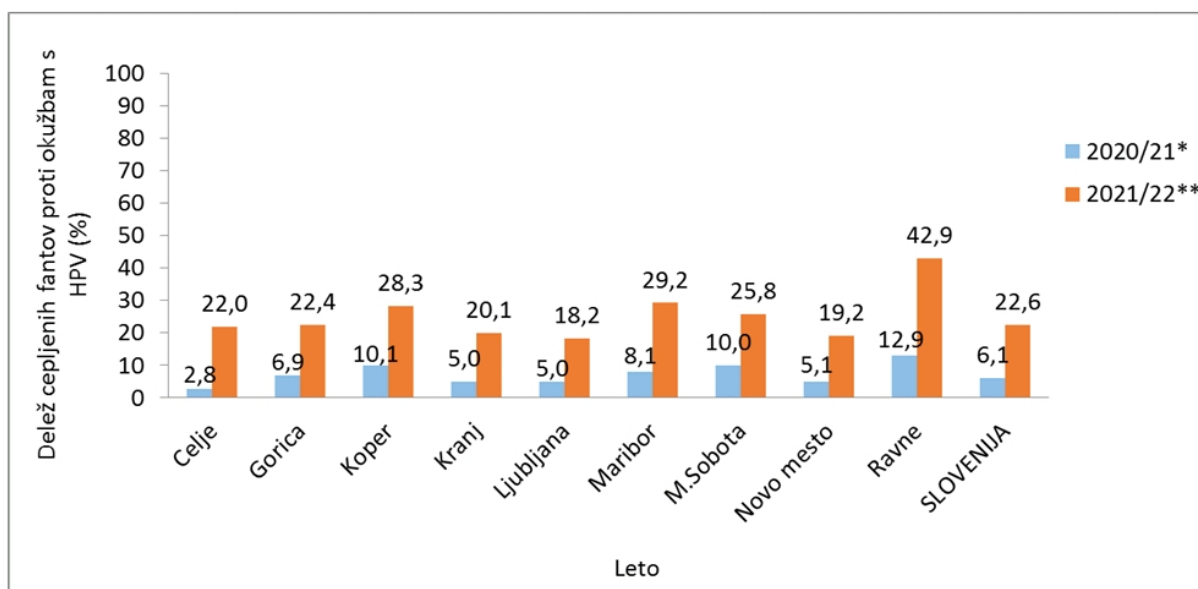
* dekleta, rojena leta 2010 – večinoma 6. razred v letu 2021/22 (Vir: eRCO, marec 2023); za leta 2009/10–2020/21 podatki NIJZ, 2023.

Tabela 2: Precepljenost deklet 6. razredov osnovne šole v Sloveniji po regijah v petletnem obdobju 2017/2018–2021/2022.

* dekleta, rojena leta 2010 – večinoma 6. razred v letu 2021/22 (Vir: eRCO, marec 2023); za leta 2009/10–2020/21 podatki NIJZ; 2023.

Tabela 3: Precepljenost fantov v Sloveniji, ki so (večinoma) obiskovali 6. razred osnovne šole v šolskih letih 2020/2021–2021/2022.

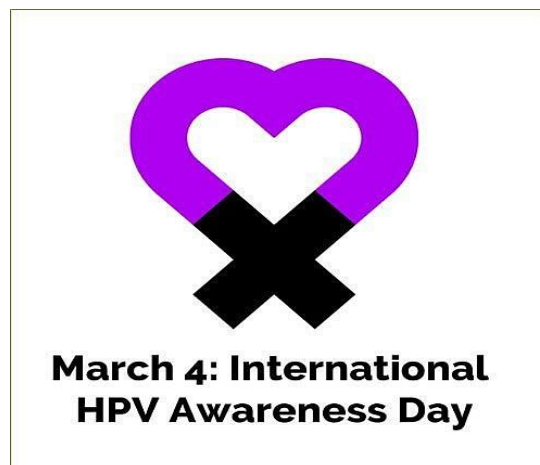

* fantje, rojeni leta 2009 – večinoma so obiskovali 6. razred v letu 2020/21 in še niso bili vključeni v program cepljenja proti HPV;

** fantje, rojeni leta 2010 – večinoma so obiskovali 6. razred v letu 2021/22 in so prva generacija fantov, vključenih v program cepljenja proti HPV; podatki NIJZ; 2023.

Do sedaj so kot neželene učinke cepljenja opazili le rdečino, oteklino in bolečino na mestu cepljenja. Preobčutljivostne reakcije so bile izjemno redko opažene, težjih reakcij ali celo smrti v zvezi s cepivom ni bilo (<https://ginekologijameglic.si>, 2023).

Mednarodno združenje za papiloma viruse je leta 2018 v partnerstvu z več kot 70 organizacijami po celem svetu razglasilo **4. marec za dan ozaveščenosti o virusu HPV**. Takrat je bila izvedena prva kampanja, povezana z virusom. Slogan kampanje je bil: »Daj ljubezen. Ne HPV.« S tem so želeli poudariti, da je skrb zase in za svoje bližnje ter preprečevanje raka, povezanega s HPV, dejanje ljubezni. Njihova osredotočenost je bila na tem, da bi javnost poučili o visokem deležu ljudi, ki od HPV-ja pridobijo genitalno okužbo ali zbolijo za rakom, saj se z virusom sooči skoraj polovica spolno aktivnih oseb. Od takrat se na ta dan po skoraj celem svetu odvijajo različne aktivnosti. Pričakovano je, da podobne dejavnosti potekajo skozi celo leto. Kampanja je imela tudi svoj logotip (slika spodaj). Logotip naj bi prikazoval srce, ki predstavlja ljubezen, ki se spodaj združuje s črnim X, ki naj bi predstavljal zaustavitev virusa HPV (HPWorld, 2023).

Slika 1. Logotip za kampanjo mednarodnega dne za ozaveščenosti o virusu HPV (vir: <https://www.aaci-cancer.org/news-international-hpv-awareness-day-is-march-4>).

Eden od ostalih razlogov, zakaj zdravstvo želi, da vsak posameznik bolje spozna virus, je, ker je rak materničnega vratu eden izmed redkih rakov, o katerem vemo dovolj, da lahko skoraj vsak nov primer tega raka preprečimo (Bizjak, 2023).

1.3 OPREDELITEV PROBLEMA IN HIPOTEZE

Za to raziskovalno nalogo smo se odločile, ker smo tudi same dobile poziv k cepljenju proti virusu HPV. Tako smo želele izvedeti več o tej temi ter raziskati, kakšno znanje o virusu ter odnos do cepljenja proti HPV imajo starejši osnovnošolci.

Zastavile smo si dva cilja:

- pridobiti več teoretičnega znanja o virusu HPV, spolno prenosljivih boleznih ter o zaščiti proti okužbi z virusom HPV;
- ugotoviti, kakšno znanje imajo starejši osnovnošolci (7.–9. razreda) o virusu HPV in o cepljenju.

Zastavile smo naslednje hipoteze:

1. več kot 70 % anketiranih učencev je že slišalo za virus HPV in so prve informacije dobili s pomočjo branja knjižnih ali spletnih virov;
2. manj kot polovica anketiranih učencev ve, kaj pomeni kratica HPV, in za kakšno vrsto bolezni gre;
3. 60 % ali več anketiranih učencev je ocenilo, da je znanje o virusu HPV srednje oz. pomembno (oceni 3 in 4);
4. manj kot polovica anketiranih učencev se je s svojim starši pogovarjala o virusu HPV;
5. polovica ali več anketiranih učencev je cepljenih proti virusu HPV;
6. več kot polovica anketiranih učencev ve, kdo se lahko okuži z virusom HPV in kdo se lahko cepi proti virusu;
7. manj kot 60 % anketiranih učencev ve, koliko odmerkov cepiva je potrebnih in kakšni so znaki okužbe z virusom HPV;
8. 60 % ali več anketiranih učencev ocenjuje, da bi se odločili (ko bodo starši) za cepljenje svojih otrok in da je cepljenost proti HPV v Sloveniji nizka;
9. polovica ali več anketiranih učencev ocenjuje, da imajo premalo znanja o virusu HPV in menijo, da bi se o tem morali več pogovarjati v šoli.

2.0 EMPIRIČNI DEL

2.1 VZOREC

V raziskovalno nalogo smo vključile učenke in učence od 7. do 9. razreda osnovne šole. Anketni vprašalnik je izpolnilo **338 anketirancev**. Od tega jih je bilo 163 ženskega spola in 175 moškega spola. Od tega je 13 anketirancev starih enajst let, 127 dvanajst let, 108 anketiranih učencev je starih trinajst let, 80 štirinajst let in 10 anketirancev petnajst let. V anketi so sodelovali učenci 8 pomurskih osnovnih šol, in sicer: OŠ Sveti Jurij, OŠ Kuzma, OŠ Grad, OŠ Puconci, OŠ Fokovci, OŠ Tišina, OŠ III Murska Sobota in OŠ Miška Kranjca Velika Polana.

Izvedle smo tudi intervju s specialistko ginekologije in porodništva Natašo Borko Tavželj. V Splošni bolnišnici Murska Sobota je zaposlena že 13 let, stara pa je 39 let.

2.2 UPORABLJENI PRIPOMOČKI, POSTOPEK ZBIRANJA IN OBDELAVE PODATKOV

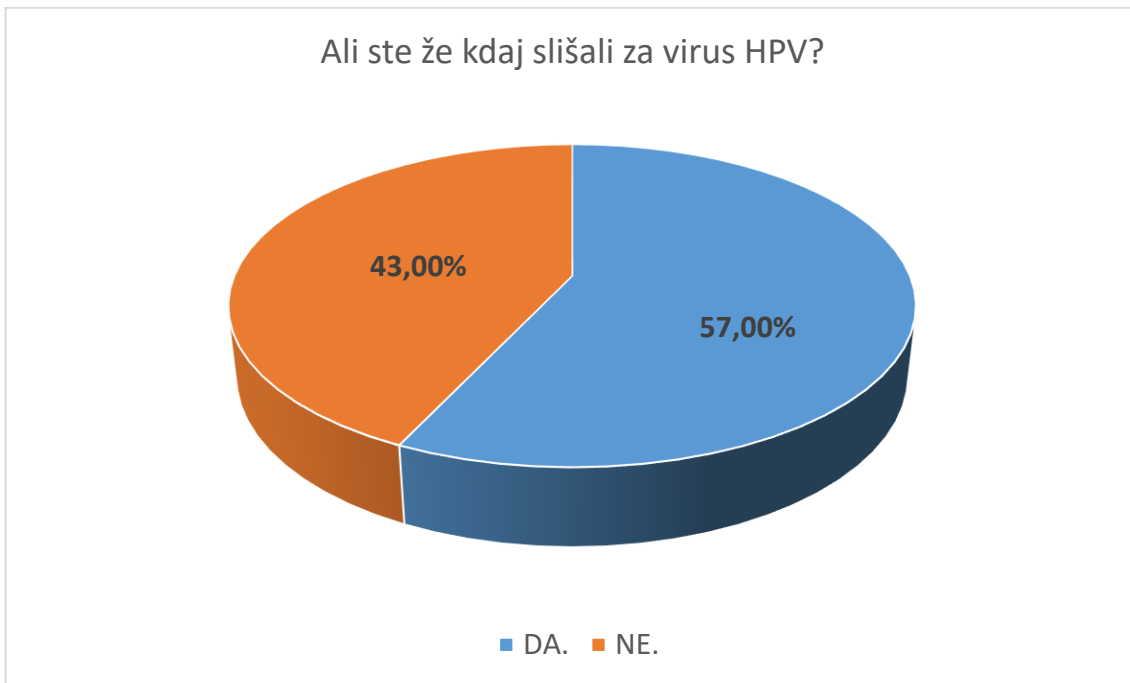
V raziskovalni nalogi smo uporabile anketni vprašalnik za osnovnošolce o virusu HPV. Pri sestavi ankete smo si pomagale s strokovno literaturo. Vprašalnik vsebuje demografske podatke ter 16 vprašanj o virusu HPV. Od 16 vprašanj je 1 kombiniranega tipa, ostala pa zaprtega tipa.

Anketo smo pripravile v orodju za spletne ankete 1KA. Podatke smo zbirale od oktobra 2023 do novembra 2023. Grafični prikaz rezultatov smo pripravile v programu Microsoft Excel, in sicer v decembru 2023.

V raziskovalni nalogi smo uporabile tudi polstrukturiran intervju. Vprašanja in zapis intervjuja so v prilogi 2. Intervju smo izvedle 16. 12. 2023 v živo v Splošni bolnišnici Murska Sobota.

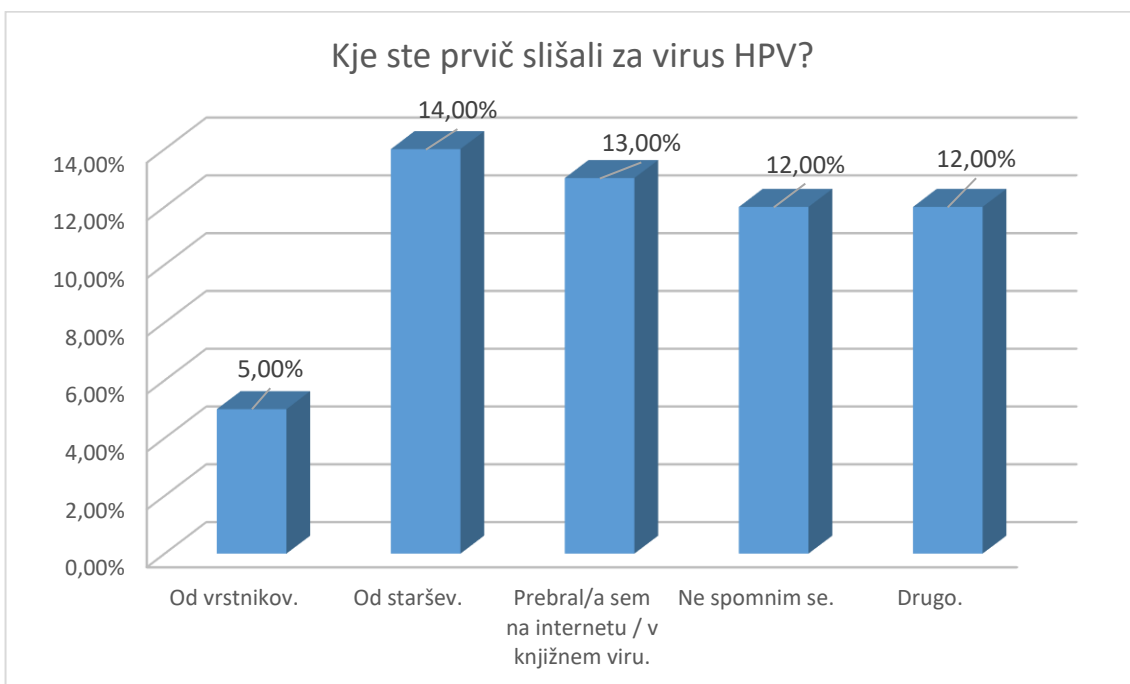
3.0 REZULTATI

3.1 REZULTATI ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZA UČENCE

Grafikon 1. Odgovori učencev na vprašanje: *Ali ste že kdaj slišali za virus HPV?*

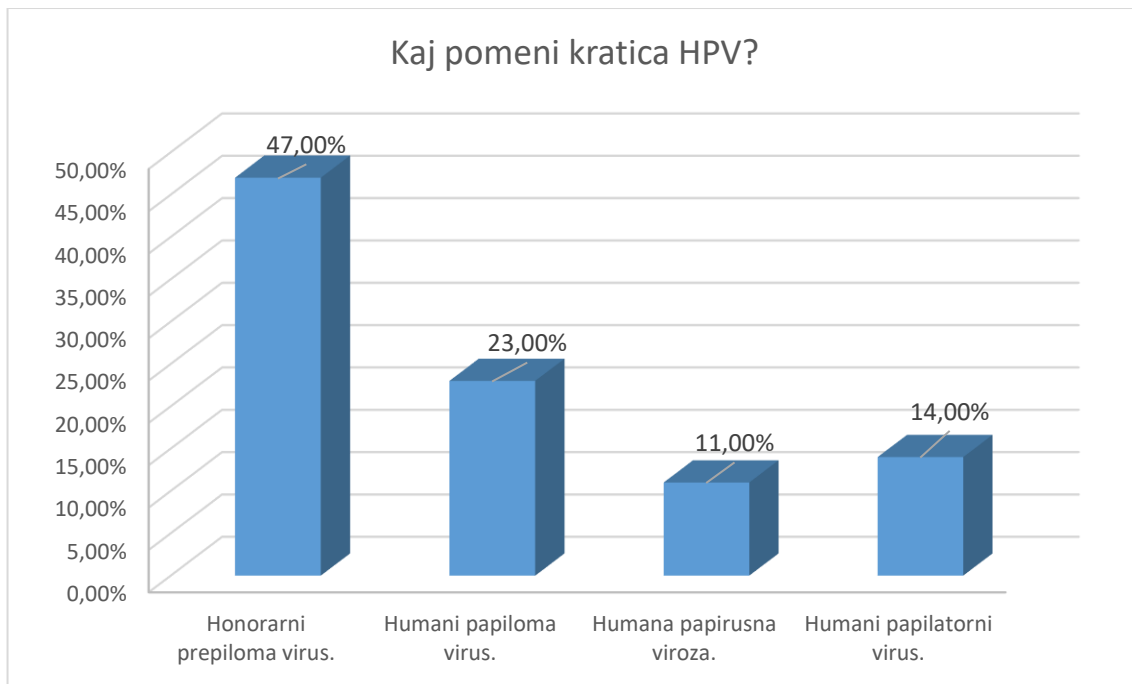
Dobljeni rezultati (grafikon 1) kažejo, da je več kot polovica anketiranih učencev (57 %) že slišala za virus HPV, 43 % učencev pa še ne.

Grafikon 2. Odgovori učencev na vprašanje: *Kje ste prvič slišali za virus HPV?*

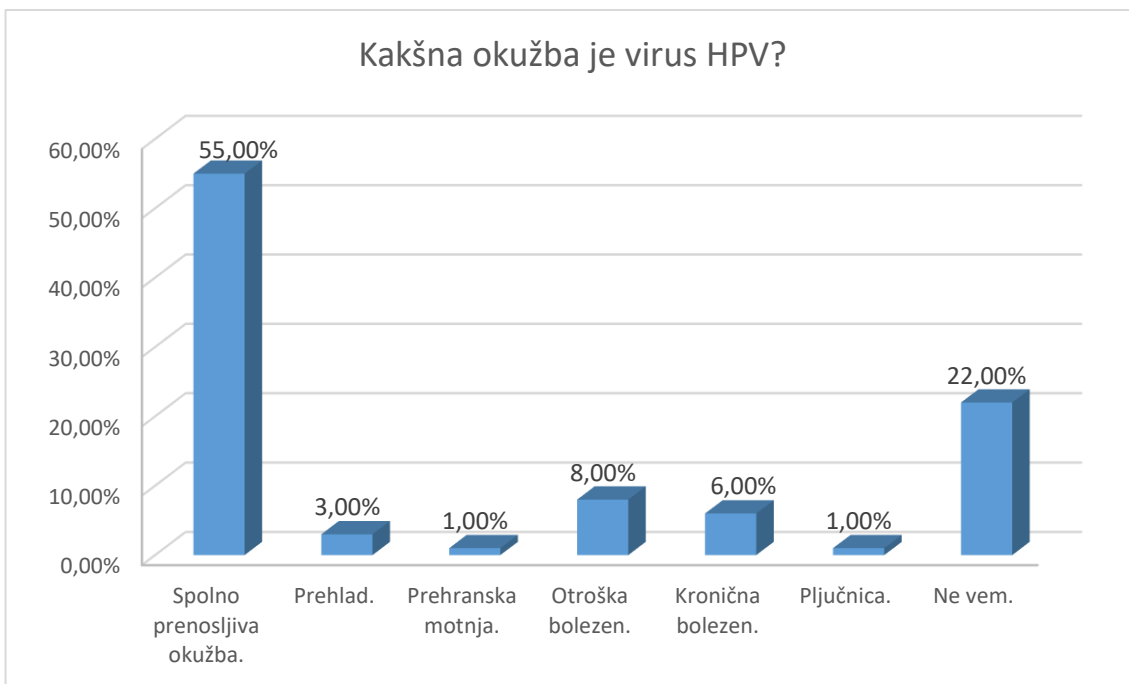
Iz grafikona 2 je razvidno, da je največ učencev (14 %), ki so že slišali za virus HPV, o njem prvič slišalo od svojih staršev, najmanj učencev (5 %) pa je o tem slišalo od vrstnikov. Pod odgovor drugo so anketirani učenci zapisali:

- šola – učitelji, svetovalne delavke (40-krat),
- sistematski pregled (2-krat),
- videoposnetek (2-krat).

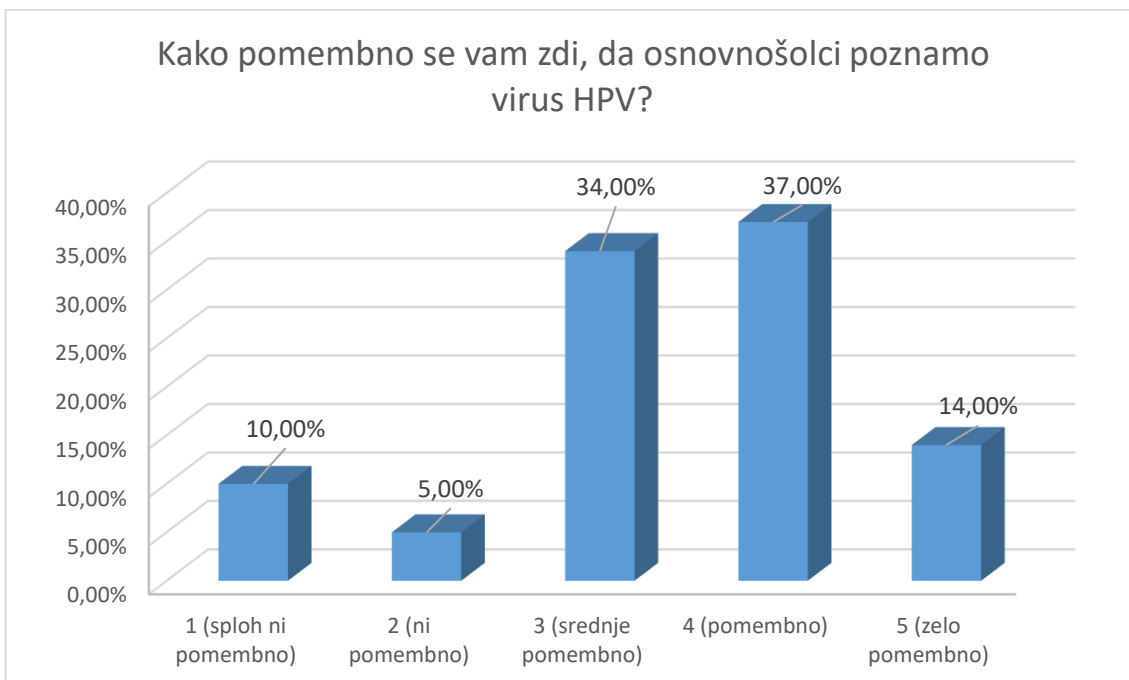
Grafikon 3. Odgovori učencev pri vprašanju: *Kaj pomeni kratica HPV?*

Grafikon 3 prikazuje odgovore učencev na vprašanje, kaj pomeni kratica HPV. Skoraj polovica (47 %) anketiranih učencev je izbrala odgovor »honorarni prepiloma virus«, 23 % je izbralo odgovor »humani papiloma virus«.

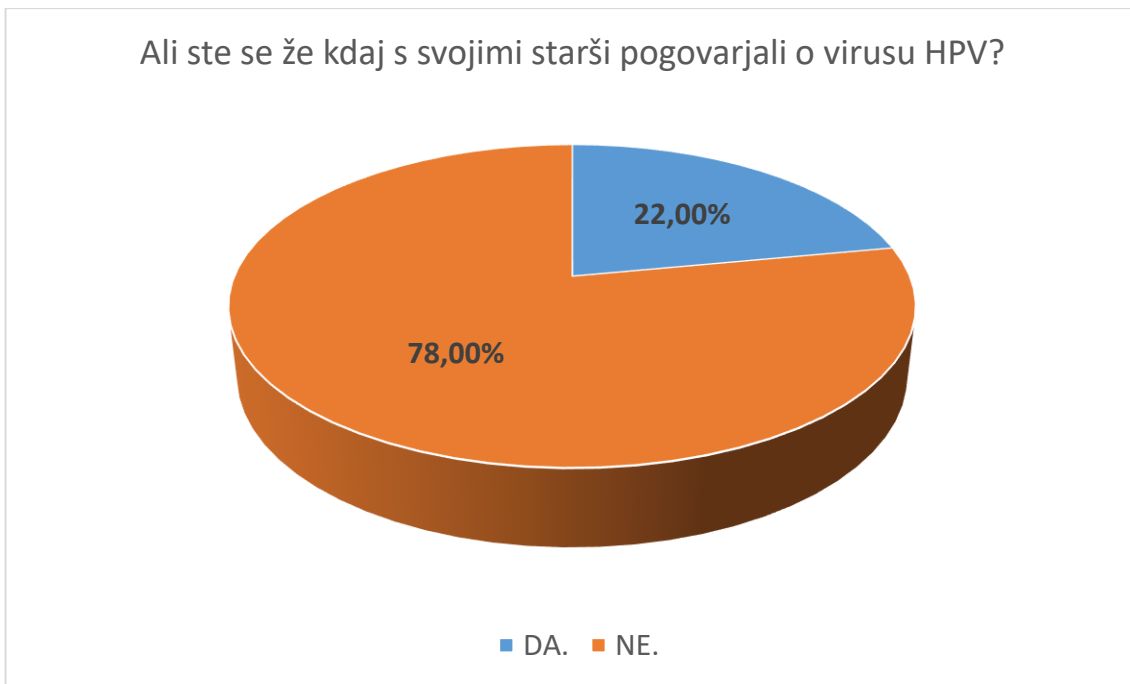
Grafikon 4. Odgovori učencev na vprašanje: *Kakšna bolezen je virus HPV?*

Iz Grafikona 4 je razvidno, da je več kot polovica učencev (55 %) izbrala odgovor »spolno prenosljiva bolezen«. 22 % anketirancev je izbralo odgovor »ne vem«. Ostale odgovore je izbral majhen delež učencev, skupno 19 %.

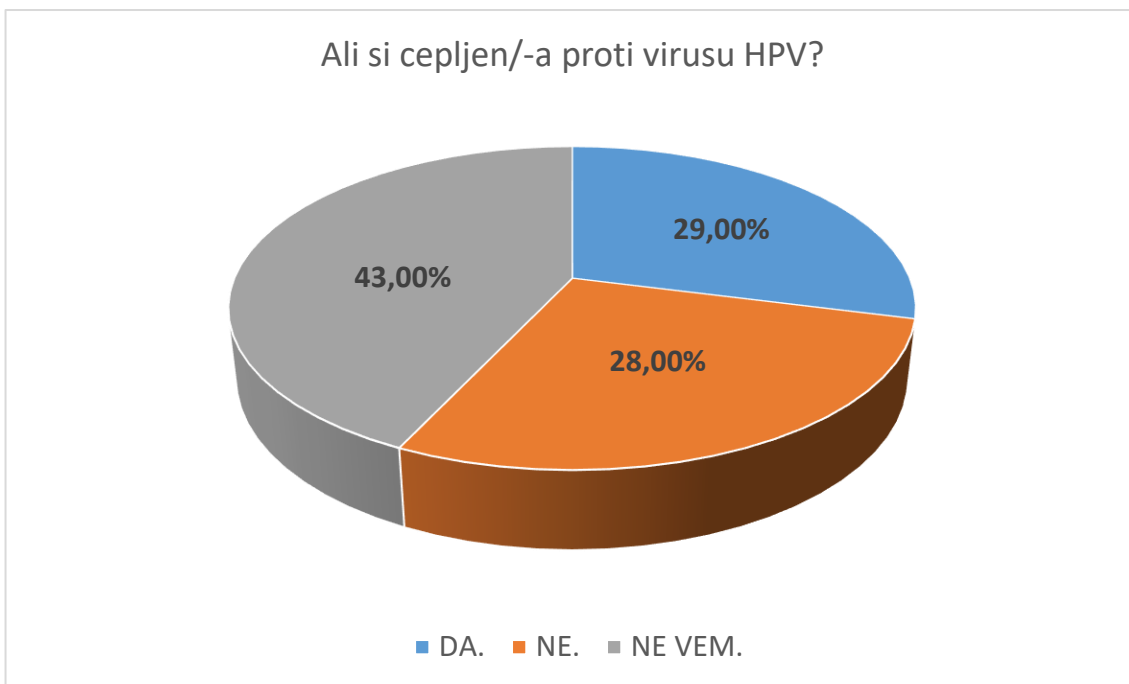
Grafikon 5. Ocene učencev na vprašanje: *Kako pomembno se vam zdi, da osnovnošolci poznajo virus HPV?*

Dobljeni rezultati (grafikon 5) kažejo, da je največ učencev (37 %) izbralo oceno 4 (pomembno) in oceno 3 (srednje pomembno) (34 %). Oceno 5 (zelo pomembno) je izbralo manj kot petina anketirancev (14 %), oceno 1 (sploh ni pomembno) in 2 (ni pomembno) pa je skupno izbralo 15 % anketiranih učencev. **Izračunano povprečje znaša 3,0.**

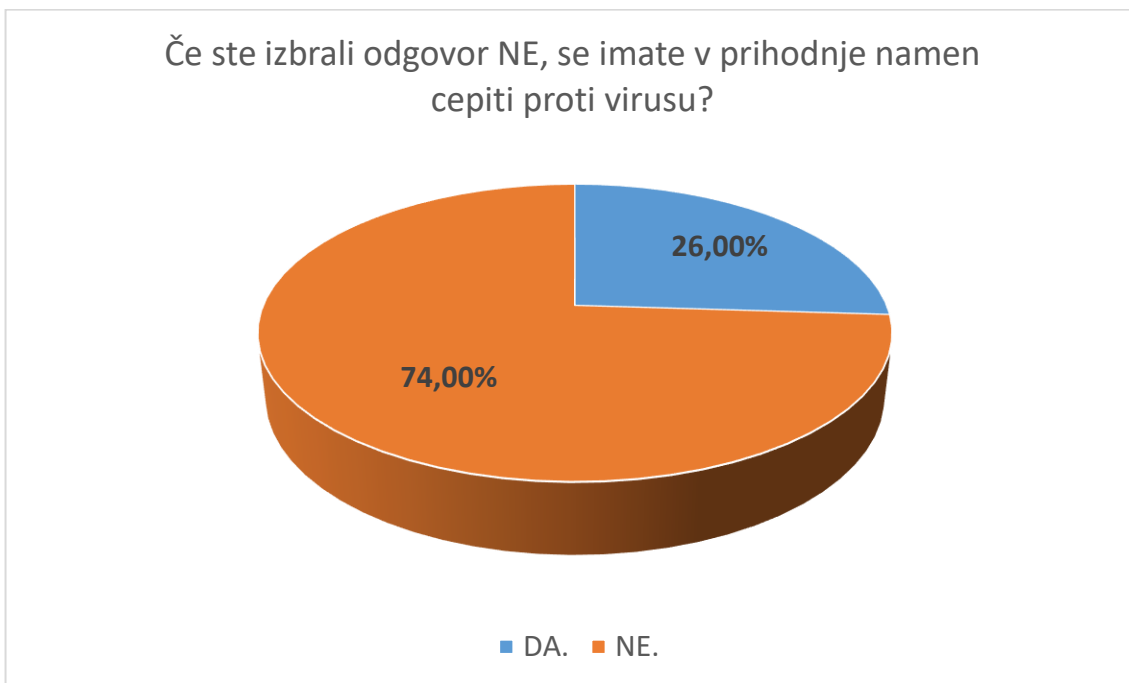
Grafikon 6. Odgovori učencev na vprašanje: Ali ste se že kdaj s svojimi starši pogovarjali o virusu HPV?

Grafikon 6 nam prikazuje, da se večina učencev (78 %) ni pogovarjala o virusu HPV s svojimi starši, 22 % anketirancev pa je izbralo odgovor, da so se.

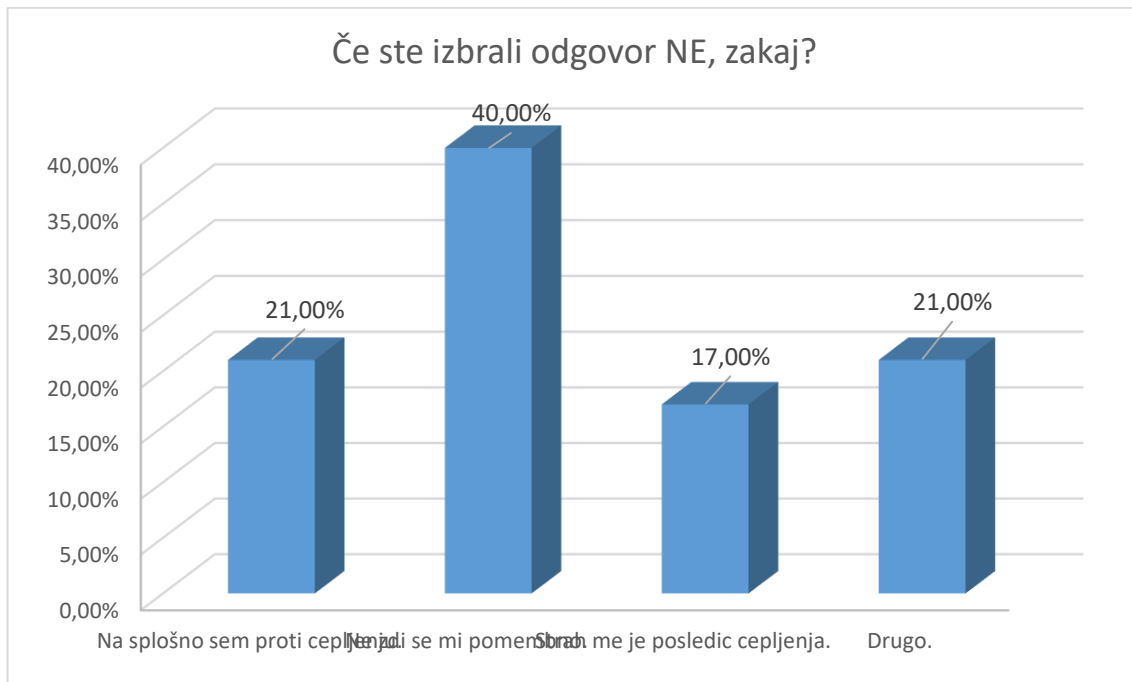
Grafikon 7. Odgovori učencev na vprašanje: Ali si cepljen/-a proti virusu HPV?

Iz grafikona 7 vidimo, da skoraj polovica (43 %) anketirancev ne ve, ali je cepljena proti virusu HPV. 28 % učencev proti virusu ni cepljenih, preostalih 29 % pa je cepljenih.

Grafikon 8. Odgovori učencev na vprašanje: Če ste izbrali odgovor NE, se imate v prihodnje namen cepiti proti virusu?

Grafikon 8 nam prikazuje, da se večina učencev (74 %) v prihodnje nima namena cepiti, preostalih 26 % pa je izbralo odgovor, da se imajo namen cepiti.

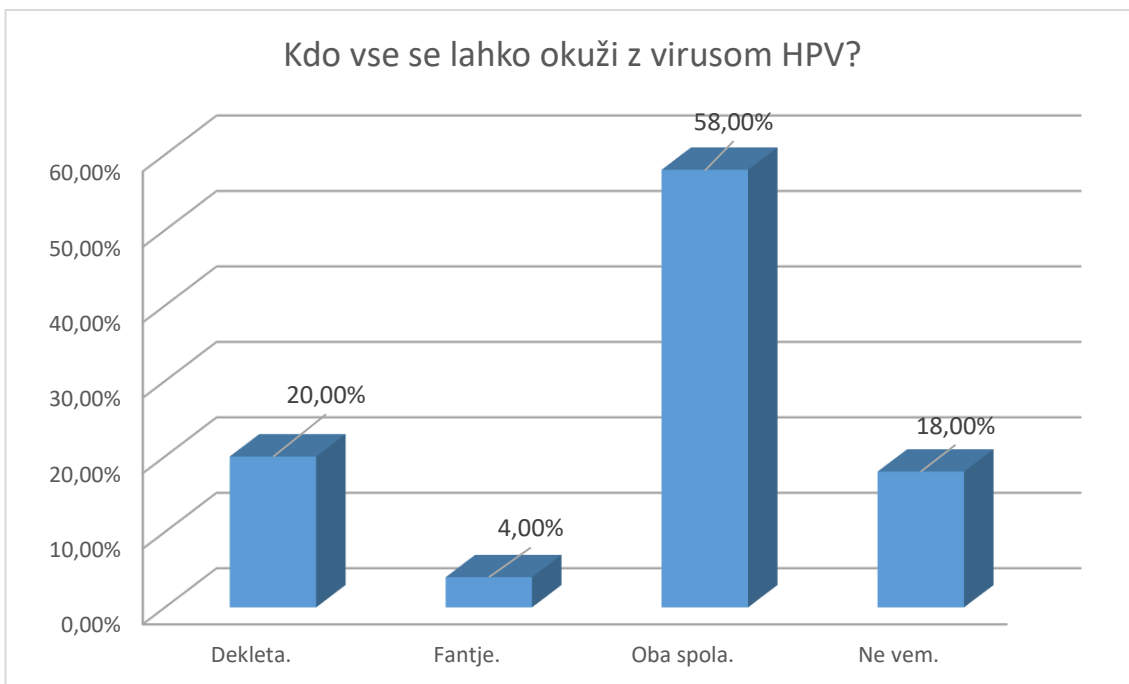

Grafikon 9. Odgovori učencev na vprašanje: *Če ste izbrali odgovor NE, zakaj?*

Iz grafikona 9 lahko razberemo odgovore učencev, da je največji delež učencev (40 %) izbral odgovor, da se jim ne zdi pomembno, malo več kot petina (21 %) anketirancev je izbralo odgovor, da so na splošno proti cepljenju in 17 % anketiranih učencev je strah cepljenja. 21 % anketiranih učencev pa je izbralo odgovor drugo.

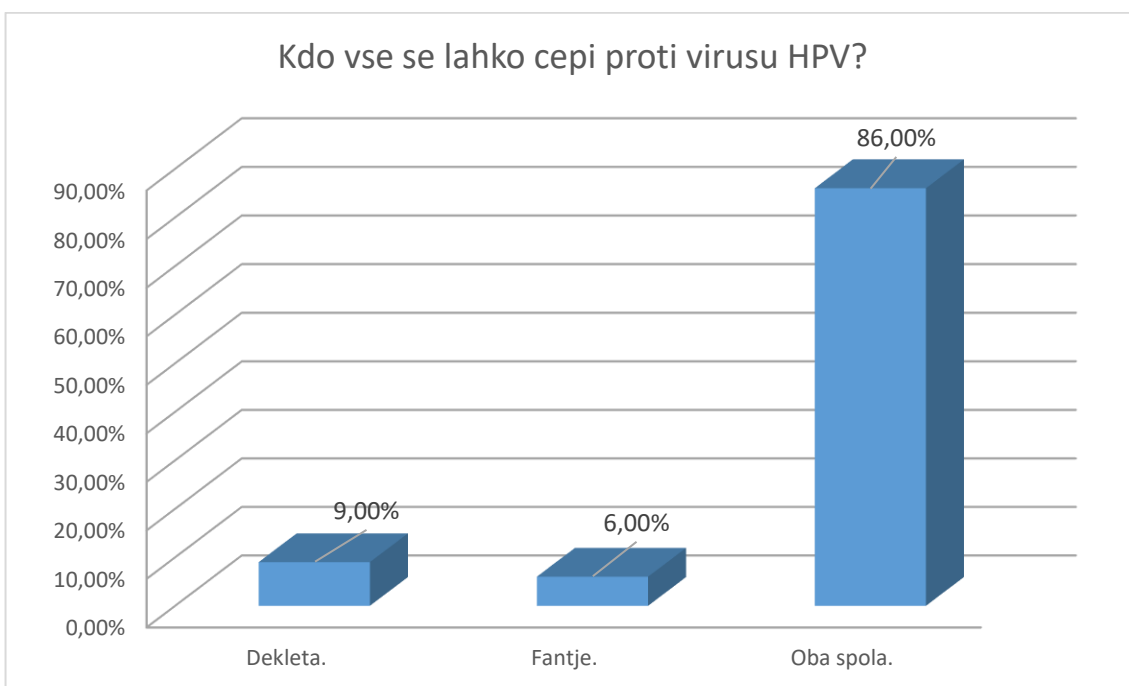
Pod odgovor drugo so zapisali:

- starši so proti cepljenju (3-krat);
- ker ne vedo dovolj o virusu (2-krat);
- jih je strah cepljenja (2-krat).

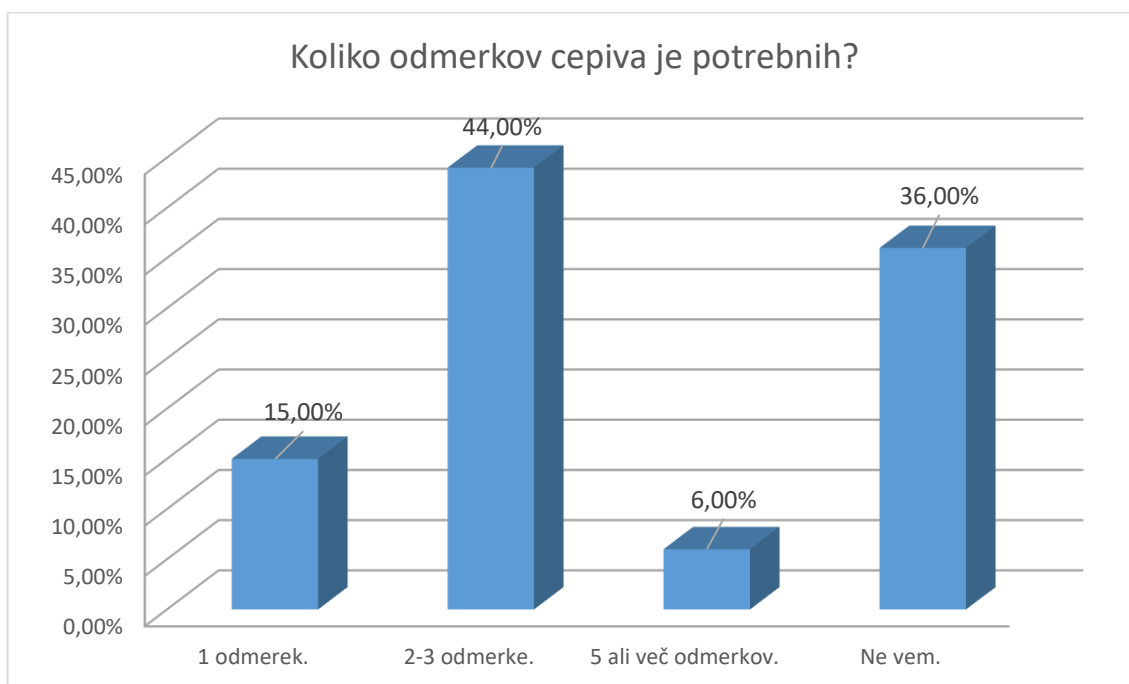
Grafikon 10. Odgovori učencev na vprašanje: Kdo vse se lahko okuži z virusom HPV?

Grafikon 10 prikazuje odgovore učencev na vprašanje, kdo vse se lahko okuži z virusom HPV. Največ anketirancev (58 %) je izbralo odgovor, da oba spola. Petina učencev meni, da se z virusom lahko okužijo le dekleta, 18 % anketiranih učencev pa le-tega ne ve. Preostali delež učencev (4 %) misli, da se z virusom lahko okužijo le fantje.

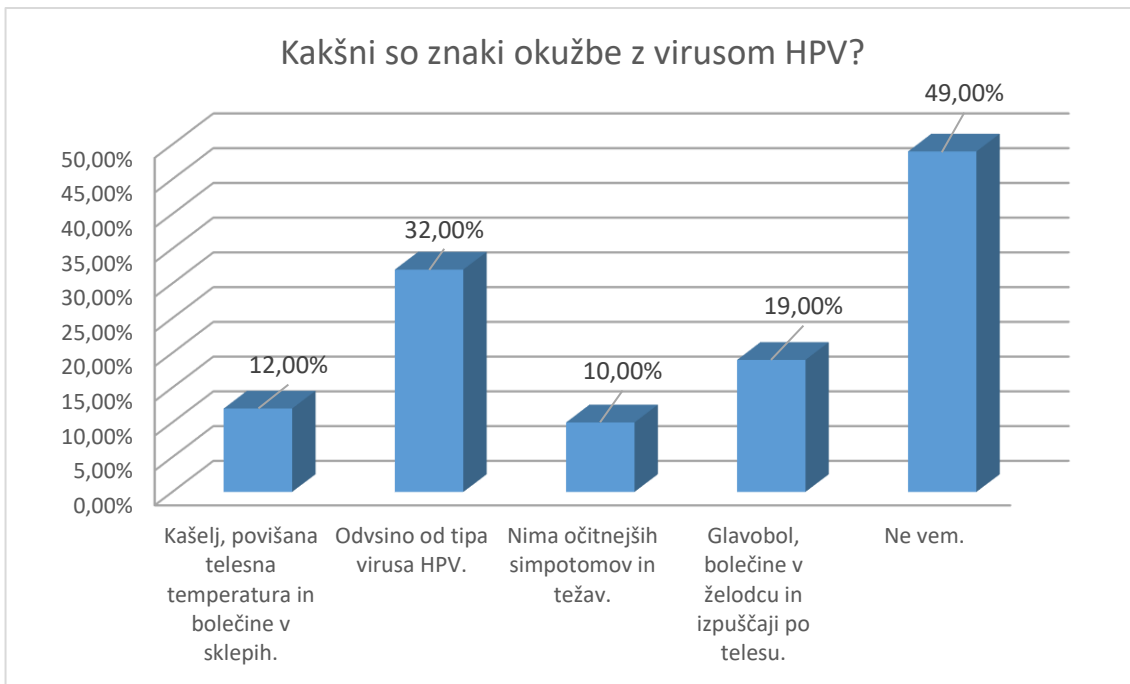
Grafikon 11. Odgovori učencev na vprašanje: Kdo vse se lahko cepi proti virusu HPV?

Največji delež anketirancev (86 %) je izbralo odgovor, da oba spola. Majhen delež (9 %) meni, da se lahko cepijo le dekleta, preostali anketiranci (6 %) pa so označili, da se lahko cepijo le fantje.

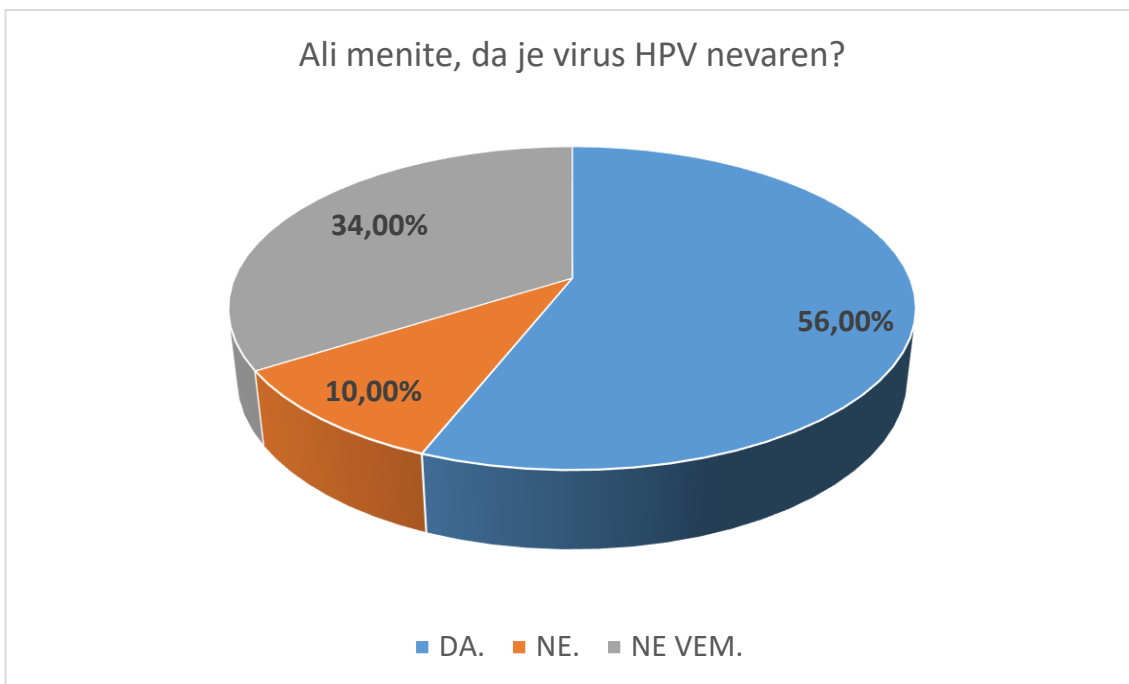
Grafikon 12. Odgovori učencev na vprašanje: Koliko odmerkov cepiva je potrebnih?

Graf 12 prikazuje, da je skoraj polovica (44 %) anketirancev izbrala odgovor 2–3 odmerke, medtem ko 36 % učencev ne ve, koliko odmerkov cepiva je potrebnih. Preostala dva odgovora je skupno izbralo 21 % anketiranih učencev.

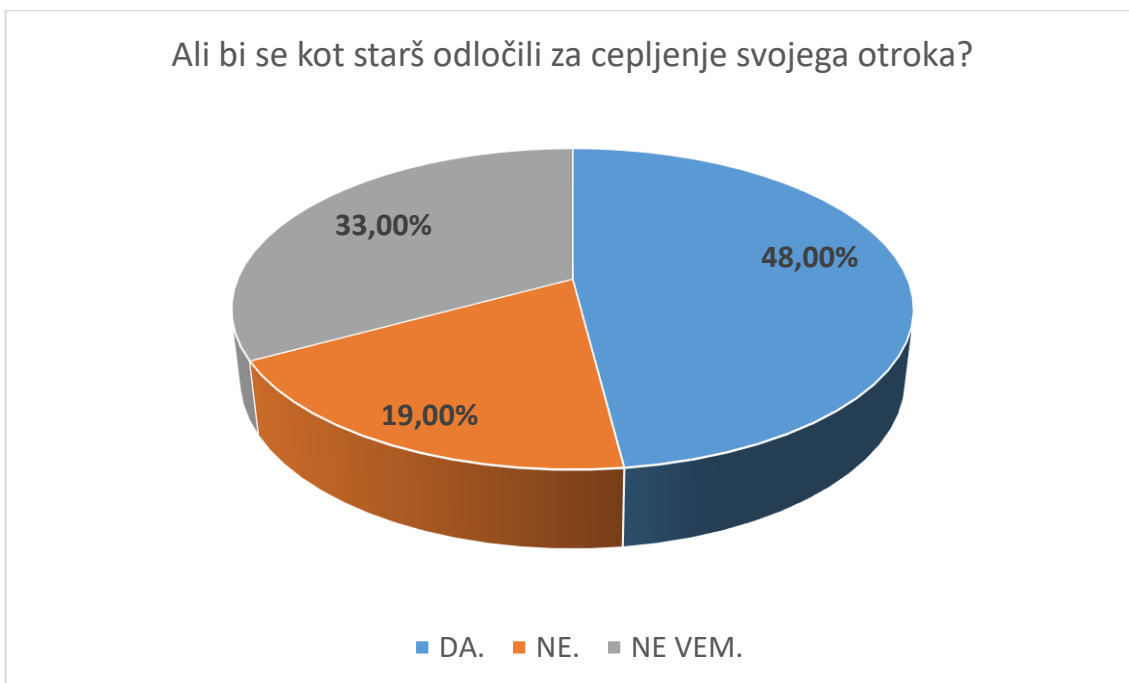
Grafikon 13. Odgovori učencev na vprašanje: Kakšni so znaki okužbe z virusom HPV?

Iz grafikona 13 vidimo, da skoraj polovica učencev (49 %) ne ve, kakšni so znaki okužbe z virusom HPV. 32 % učencev je izbralo odgovor »odvisno od tipa virusa HPV«, 10 % pa je izbralo odgovor, da okužba »nima očitnejših simptomov in težav«. Preostali delež anketiranih učencev (12 %) pa je izbral odgovor »kašelj, povišana telesna temperatura in bolečine v sklepih«.

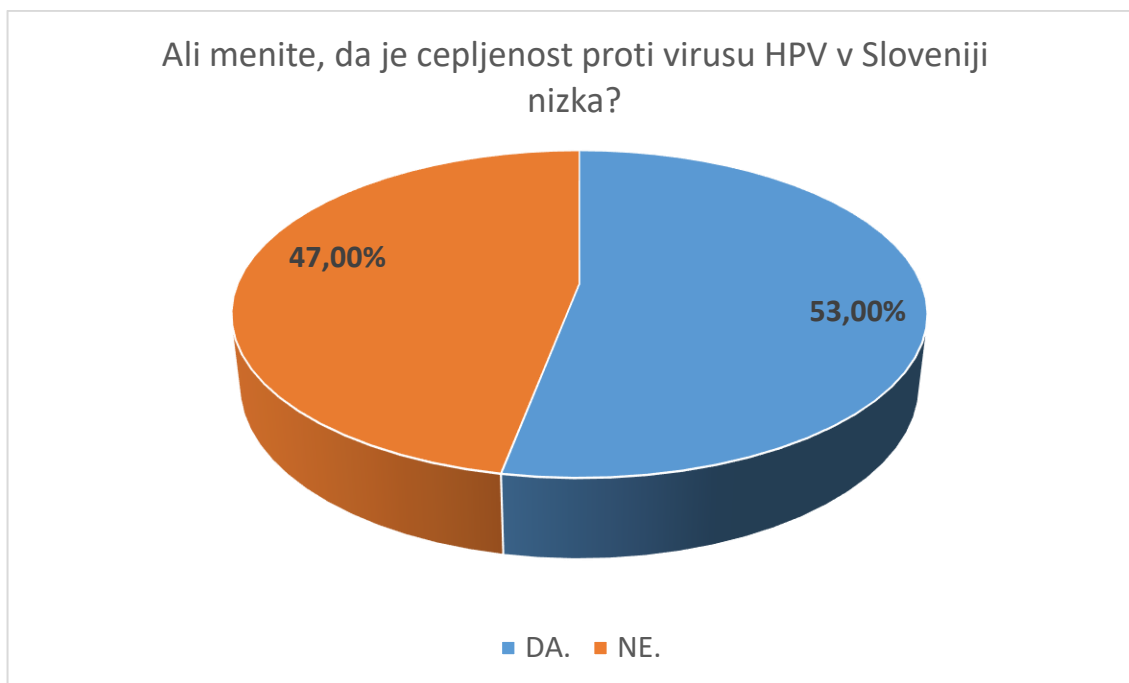
Grafikon 14. Odgovori učencev na vprašanje: Ali menite, da je virus HPV nevaren?

Grafikon 14 nam prikazuje, da več kot polovica anketirancev (56 %) meni, da je virus HPV nevaren, medtem ko 10 % meni, da ni. Ostali učenci (34 %) so izbrali odgovor »ne vem«.

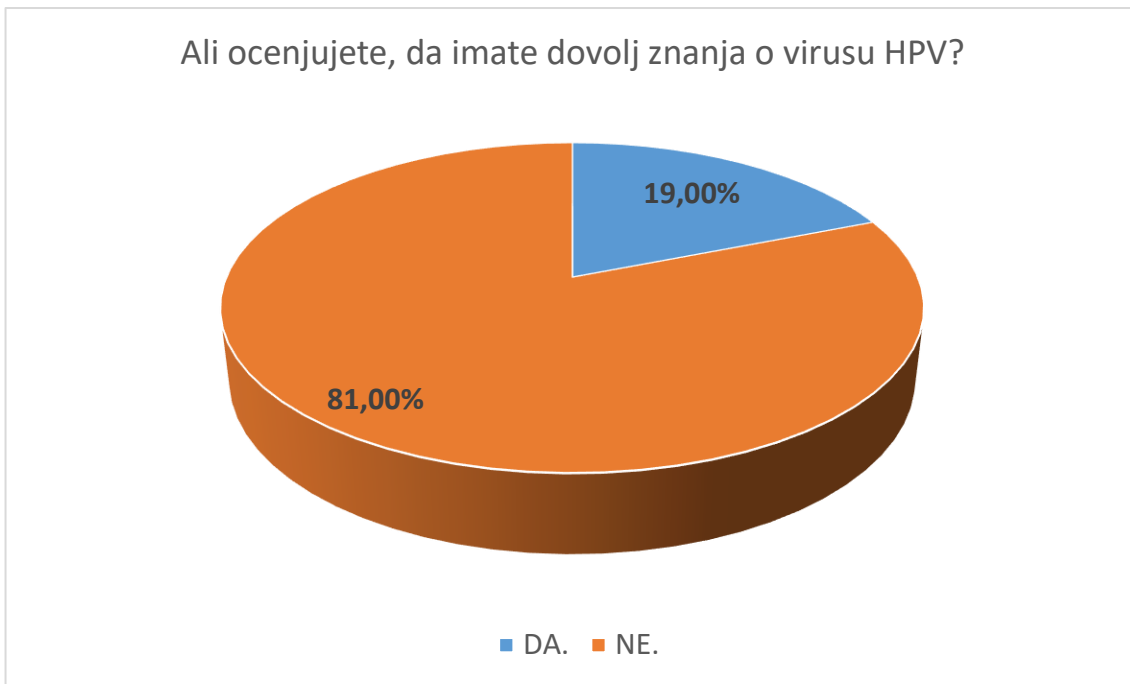
Grafikon 15. Odgovori učencev na vprašanje: Ali bi se kot starš odločili za cepljenje svojega otroka?

Dobljeni rezultati (grafikon 15) kažejo, da bi se največ učencev (48 %) kot starši odločili za cepljenje svojega otroka, skoraj petina anketirancev (19 %) pa se za cepljenje ne bi odločila. Preostanek anketiranih učencev (33 %) je izbralo odgovor »ne vem«.

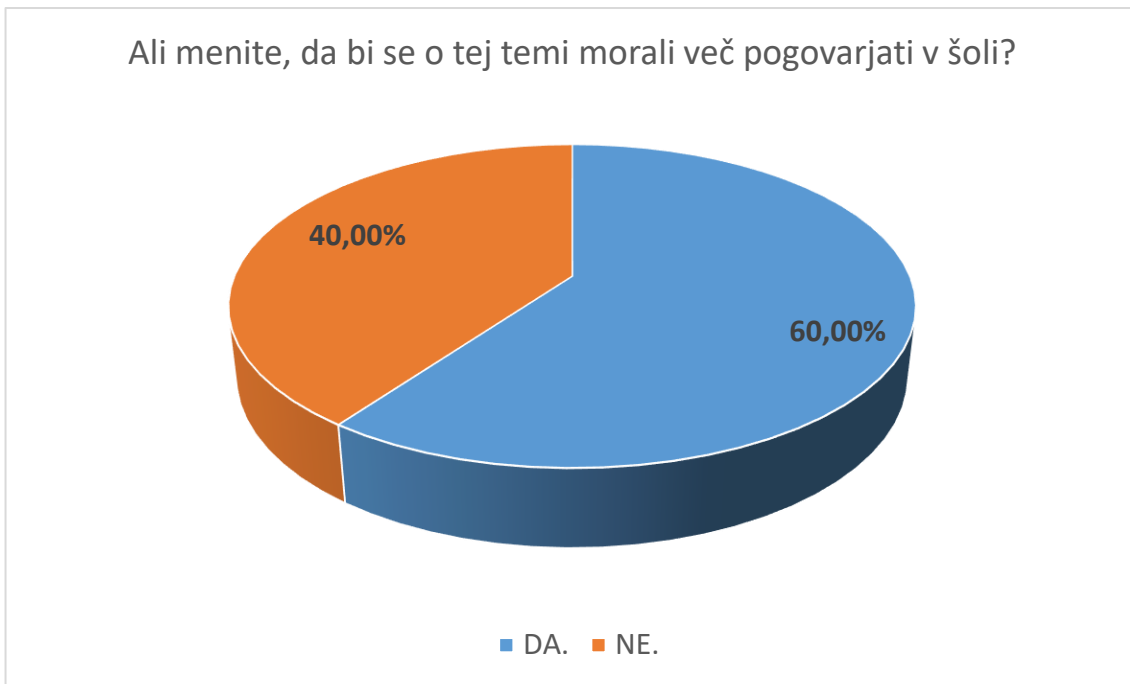
Grafikon 16. Odgovori učencev na vprašanje: Ali menite, da je cepljenost proti virusu HPV v Sloveniji nizka?

Iz grafikona 16 vidimo, da več kot polovica anketirancev (53 %) meni, da je cepljenost v Sloveniji nizka.

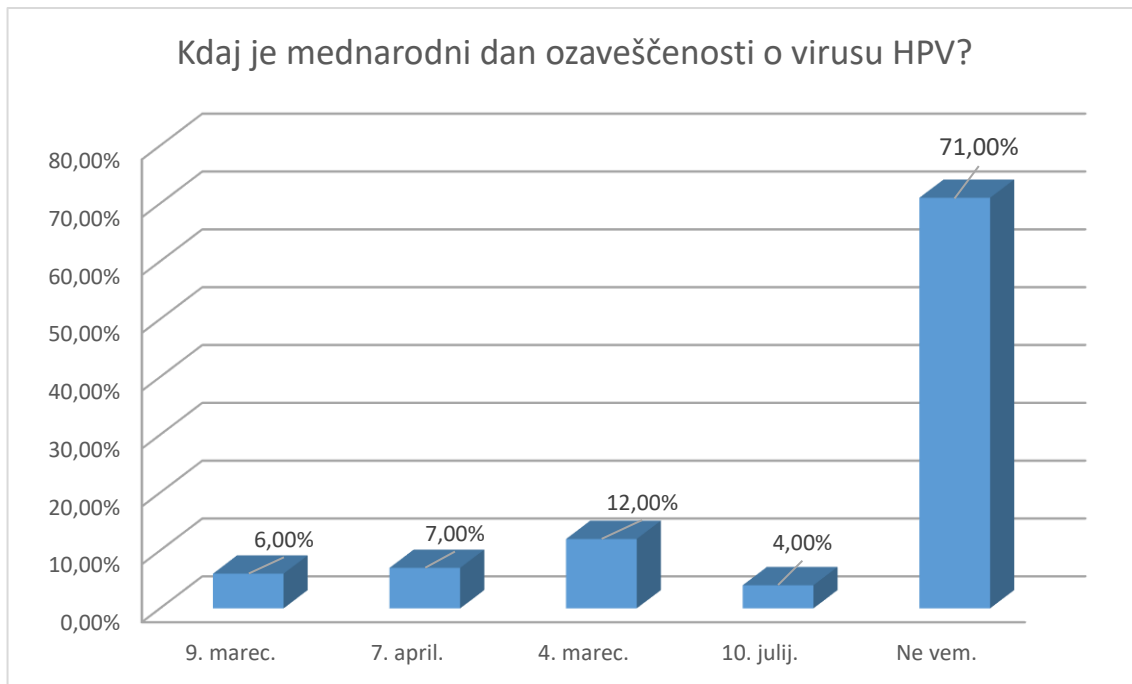
Grafikon 17. Odgovori učencev na vprašanje: Ali ocenjujete, da imate dovolj znanja o virusu HPV?

Graf 17 prikazuje odgovore učencev na vprašanje *Ali ocenjujete, da imate dovolj znanja o virusu HPV?* Velika večina anketirancev (81 %) ocenjuje, da o virusu HPV nimajo dovolj znanja.

Grafikon 18. Odgovori učencev na vprašanje: Ali menite, da bi se o tej temi morali več pogovarjati v šoli?

Iz grafikona 18 lahko razberemo, da večina učencev (60 %) meni, da bi se o tej temi morali več pogovarjati v šoli. Preostali anketirani (40 %) učenci so izbrali odgovor, da ne.

Grafikon 19. Odgovori učencev na vprašanje: Kdaj je mednarodni dan ozaveščenosti o virusu HPV?

Grafikon 19 nam prikazuje, da velika večina učencev (71 %) ne ve, kdaj je mednarodni dan ozaveščenosti o virusu HPV. 12 % učencev je izbralo odgovor 4. marec. Ostale odgovore je skupno izbralo 17 % anketiranih učencev.

3.2 POVZETEK INTERVJUJA S SPECIALISTKO GINEKOLOGIJE IN PORODNIŠTVA

Intervju s specialistko ginekologije in porodništva Natašo Borko Tavželj smo opravile 16. 12. 2023 v njeni ordinaciji v Splošni bolnišnici Murska Sobota. V nadaljevanju vam bomo predstavile njen pogled in mnenje o virusu HPV ter znanje učencev na to temo. Celoten intervju se nahaja v prilogi 2.

Zanimalo nas je, ali je po njenem mnenju virus HPV tema, ki mlade pritegne, in ali imamo na to temo osnovnošolci in mladostniki dovolj znanja oz. ali smo mladi dovolj ozaveščeni o virusu in njegovih nevarnostih. Ona meni, da ta tema mlade ravno ne pritegne, razen če se sami soočajo oz. so se soočili z okužbo, posledično pa je tudi ozaveščenost mladih o virusu majhna in bi lahko glede na dostopnost informacij bila boljša.

Povprašali smo jo tudi, če meni, ali bi se o tej temi morali več pogovarjati v šolah in ali morebiti tudi sama izvaja kakšne delavnice oz. predavanja na to temo ter kakšen je odziv mladih. Njeno mnenje je, da se o tej temi v šolah premalo govori, povedala je tudi, da je to seveda odvisno od načina podajanja informacij, saj mladostniki niso pripravljeni vsega sprejemati in jih tema mora pritegniti. Meni pa tudi, da bi velik vpliv lahko imeli tudi starši, glede na to kako otroke vzgajajo, kako se z njimi pogovarjajo o tej temi, kako jim to temo predstavijo. Nataša Borko Tavželj pa tudi sama izvaja delavnice in predavanja na šolah, kjer jo povabijo. Sama opaža, da je odziv mladi dokaj dober, vprašanja, ki jih postavljajo, so seveda odvisna od starostne skupine (mlajše učence zanima bolj puberteta, spolnost, odraščanje ..., medtem ko starejše zanima predvsem spolnost – ti so tudi bolj sramežljivi kot mlajši).

Vprašale smo jo tudi o okužbi z virusom HPV, kako pogoste so okužbe z virusom ter kakšno je njeno mnenje, da se sedaj lahko proti virusu cepijo tudi fantje. Povedala je, da je okužba s HPV najpogostejša spolno prenosljiva okužba in da je pogostost okužbe najvišja pri mladostnikih in mlajših odraslih (15–25 let). Za okužbo s HPV pa ni zdravila, temveč se lahko zdravijo le bolezni, ki nastanejo po okužbi. Dejala je tudi, da cepljenje fantov lahko zelo pripomore k zmanjšanju okužb z virusom, saj so tudi oni (tako kot ženske) prenašalci bolezni.

Postavile smo ji tudi vprašanje, kako bi ona razširila znanje o virusu HPV. Povedala je, da večino znanja lahko pridobimo iz brošur, delavnic, predavanj ... Meni, da je večja težava v cepljenju, saj marsikdo ne zaupa v cepivo, zato bi po njenem mnenju ljudje najprej morali pridobiti dovolj znanja o virusu HPV in cepljenju, preden delajo kakršnekoli zaključke.

4.0 DISKUSIJA

Znanje o spolno prenosljivih boleznih in virusu HPV je zelo pomembno predvsem za mladostnike in mlajše odrasle. V tem šolskem letu smo se odločile, da bomo raziskale, koliko znanja in kakšen odnos imajo osnovnošolci III. triade do virusa HPV.

V raziskovalni nalogi smo si s pregledom strokovne literature in na podlagi lastnih izkušenj zastavile devet hipotez, ki jih bomo na podlagi dobljenih rezultatov potrdile ali ovrgle.

Naša prva hipoteza se je glasila, *da je več kot 70 % anketiranih učencev že slišalo za virus HPV in so prve informacije dobili s pomočjo branja knjižnih ali spletnih virov.*

Dobljeni rezultati kažejo (grafikon 1), da je več kot polovica anketirancev (57 %) že slišalo za virus HPV. Rezultat je pozitiven, vendar ni izpolnil naših pričakovanj, saj smo pričakovale, da bo odstotek še višji.

Zanimalo nas je tudi, kje so učenci prvič slišali za virus HPV. Predpostavile smo, da so to različni spletni in knjižni viri. Največ učencev (14 %) je za ta virus slišalo od svojih staršev (grafikon 2). Ta odstotek (14 %) je res najvišji med ponujenimi odgovori, vendar so ostali odgovori bili izbrani v le nekoliko nižjem številu (npr. 13 % anketirancev je izbralo odgovor, da so o virusu prebrali.) Najmanj anketirancev je izbralo odgovor, da so prvič slišali o virusu od vrstnikov (5 %). Slednje kaže na to, da se osnovnošolci o tej temi ravno ne pogovarjajo.

Presenetilo nas je, da je največ učencev o virusu prvič slišalo od svojih staršev, kar posledično tudi pomeni, da se o tej temi pogovarjajo doma. Rezultati (grafikon 6) sicer kažejo, da je takšnih učencev okrog ena petina (22 % anketirancev). Veliko mladostnikom je verjetno nerodno govoriti o spolnosti in z njo povezanimi temami s svojimi starši. Menimo, da so starši dober vir informacij in bi bilo pomembno, da se v družinah več pogovarjajo o tovrstnih temah.

Tudi specialistka ginekologije in porodništva Nataša Borko Tavželj meni, da je znanje osnovnošolcev in mladostnikov o spolnosti in spolno prenosljivih boleznih v veliki meri odvisno od staršev in njihovega načina vzgoje. Nekaterim otrokom je npr. zelo neprijetno govoriti o takih temah, medtem ko druge sploh ne moti in so sproščeni, saj se tudi doma lahko pogovarjajo o teh temah in so seznanjeni z nevarnostmi virusa.

12 % anketiranih učencev je izbralo tudi odgovor »drugo«, kjer so lahko sami zapisali, na kakšen način so prvič slišali o virusu HPV. Največkrat so kot drug vir informacij navedli šolo (učitelje in svetovalne delavce). Iz tega lahko tudi sklepamo, da ima šola na tem področju veliko vlogo.

Na podlagi dobljenih rezultatov lahko **ovržemo našo prvo hipotezo**, saj je odstotek osnovnošolcev, ki so že slišali za virus, nižji, kot smo pričakovale. Posebej pa bi želele izpostaviti rezultat, da 81 % anketiranih osnovnošolcev meni, da nimajo dovolj znanja o virusu HPV. Slednje sporoča, da je o tej temi potrebno še več ozaveščanja.

Naša druga hipoteza se je glasila, **da več kot 60 % anketiranih učencev ve, kaj pomeni kratica HPV in za kakšno vrsto okužbe gre.**

Na podlagi dobljenih rezultatov (grafikon 3) lahko vidimo, da učenci ne poznajo kratice HPV oz. kaj ta pomeni, saj je največji delež (47 %) učencev izbralo nepravilen odgovor, tj. odgovor *honorarni prepiloma virus*. Pravilen je odgovor *humani papiloma virus*, tega je izbralo 23 % anketirancev.

Rezultati grafikona 4 nam prikazujejo, da več kot polovica učencev (55 %) ve, da je virus HPV spolno prenosljiva okužba, kar kaže na to, da imajo učenci vseeno nekaj pridobljenega splošnega znanja o virusu oz. vedo, za kakšno okužbo gre, kar pa je seveda dobro. Slednji odstotek je nižji, kot smo pričakovale, zato na podlagi dobljenih rezultatov lahko **ovržemo našo drugo hipotezo.**

Če izhajamo iz lastnih izkušenj lahko rečemo, da smo se vse tri o tej temi pogovarjale s svojimi starši (mamami) pred sistematskim pregledom v 6. razredu, kjer smo tudi dobili priložnost za brezplačno cepljenje. Ker verjetno vsi starši nimajo dovolj znanja o tej temi, pa je pomembno, da učenci pridobimo tudi informacije v šoli. Na naši šoli smo o tej temi govorili na delavnici oz. predavanju zdravstvenega tehnika iz *Centra za krepitev zdravja* v šoli, kar se nam zdi primer dobre prakse. Tudi rezultati naše raziskovalne naloge kažejo (grafikon 18), da kar 60 % anketiranih učencev meni, da bi se o tej temi morali več pogovarjati v šoli.

Naša tretja hipoteza se je glasila, **da je 60 % ali več anketiranih učencev ocenilo, da je znanje o virusu HPV srednje pomembno oz. pomembno.**

Dobljeni rezultati (grafikon 5) nam kažejo, da največ anketirancev (37 %) meni, da je znanje o virusu HPV pomembno (ocena 4). Druga najpogosteje izbrana ocena je ocena 3 – *srednje pomembno*, ki jo je izbralo 34 % anketirancev. Le 15 % anketirancev meni, da to znanje ni oz. sploh ni pomembno (oceni 1 in 2). Skupno torej 71 % anketirancev trdi, da je znanje o virusu HPV pomembno oz. srednje pomembno. Na podlagi dobljenih rezultatov lahko **potrdimo našo tretjo hipotezo.**

Tudi same ocenjujemo, da je to znanje za mlade zelo pomembno. To nam potrjujejo tudi ugotovitve strokovnjakov, saj smo iz strokovne literature spoznale (Miholič, 2022; Muck, 2023; ZORA, 2017), da okužba s HPV najpogostejša pri adolescentih in mlajših odraslih obeh spolov v obdobju od 15–25 let. Pomembno se nam zdi tudi, da se mlade ozavešča o tej temi zato, ker se lahko v 95 % pred vsemi genotipi HPV zaščitimo le, če se cepimo pred prvim spolnim stikom, če pa se cepimo kasneje, zaščita ni več tako učinkovita, obstaja pa tudi možnost, da smo z virusom že okuženi.

Naša četrta hipoteza se je glasila, *da se je manj kot polovica anketiranih učencev s svojimi starši pogovarjala o virusu HPV.*

Dobljeni rezultati (grafikon 6) kažejo, da se velik delež anketiranih učencev (78 %) doma s starši še ni pogovarjal o virusu HPV, kar smo tudi pričakovale.

Ocenjujemo, da je večini mladostnikov neprijetno o spolnosti in z njo povezanimi temami govoriti s svojimi starši. O njej se veliko raje pogovarjamo z vrstniki kot pa z odraslimi osebami ali pa iščemo informacije na spletu (na ta način se nam ni potrebno izpostavljati pred drugimi). Kot pa smo že omenile, je naše osebno mnenje, da je bolje, če informacije o tovrstnih temah dobimo od staršev (ne pa iz spletnih virov in od vrstnikov).

Po drugi strani se nekateri starši včasih raje izognejo tem temam, saj je lahko tudi njim nerodno. Mnogi starši se glede tega zanašajo tudi na šolo in delavnice, ki naj bi v šoli potekale, vendar teh na posameznih šolah še vedno ni dovolj oz. jih sploh ni. Spolno prenosljive bolezni osnovnošolci obravnavamo v sklopu pouka, same ocenjujemo, da poleg tega potrebujemo še bolj poglobljene pogovore »ena na ena«, za kar bi bili najprimernejši po našem mnenju starši. Na podlagi dobljenih rezultatov lahko **potrdimo našo četrto hipotezo.**

Naša peta hipoteza se je glasila, *da je polovica ali več anketiranih učencev cepljenih proti virusu HPV.*

Iz grafikona 7 lahko vidimo, da je le 29 % anketirancev proti virusu HPV cepljenih, zelo podoben delež učencev (28 %) pa je izbral odgovor, da niso. Na podlagi dobljenih rezultatov moramo našo **peto hipotezo ovreči.**

Zanimiv je tudi podatek, da največji delež anketirancev (43 %) sploh ne ve, ali je proti virusu cepljen ali ne. Slednje po našem mnenju ponovno kaže na to, da so mladostniki premalo ozaveščeni o samem virusu HPV in cepljenju ter da se tudi premalo pogovarjajo z odraslimi o teh temah.

Učencem smo postavile tudi podvprašanje (grafikon 8), ki se je glasilo: *Če ste izbrali odgovor NE, se imate v prihodnje namen cepiti?* Iz grafa lahko razberemo, da se večina učencev (74 %) v prihodnje nima namena cepiti proti virusu. 26 % anketirancev je izbralo pritrdilni odgovor. Ta rezultat nas ni ravno razveselil, saj nam kaže na to, da anketirani učenci nimajo pozitivnega odnosa do cepljenja proti HPV.

Nato smo postavile še eno podvprašanje o tem, zakaj se nimajo namena cepiti. Največji delež učencev (40 %) meni, da to ni pomembno. 21 % anketirancev je na splošno proti cepljenju, skoraj petina (17 %) pa se boji posledic cepljenja. 21 % anketiranih učencev je izbralo odgovor drugo in so imeli možnost zapisati, kaj je razlog, da se nimajo namena cepiti proti virusu HPV. Pod odgovor »drugo« so zapisali, da ne vedo dovolj o virusu (2-krat), da jih je strah cepljenja (2-krat) in starši so proti cepljenju (3-krat).

Naša šesta hipoteza se je glasila, ***da več kot polovica anketiranih učencev ve, kdo se lahko okuži z virusom HPV in kdo se lahko cepi proti virusu.***

Dobljeni rezultati (grafikon 10) nam kažejo, da je več kot polovica (58 %) anketirancev izbrala pravilen odgovor, to je, da se lahko oba spola okužita z virusom HPV. Tudi iz tega lahko sklepamo, da pa imajo starejši osnovnošolci vseeno nekaj pridobljenega znanja o virusu HPV, kar nas je pozitivno presenetilo, in izpolnilo naša pričakovanja.

Prav tako so nas razveselili rezultati grafikona 11, ki kažejo odgovore na vprašanje, kdo vse se lahko cepi proti virusu HPV. Velika večina učencev (86 %) je izbrala odgovor, da se lahko cepita oba spola, kar je tudi pravilen odgovor. Glede na to, da so se pred nekaj leti proti virusu lahko cepila le dekleta, smo pozitivno presenečene, da je tako velik delež anketirancev (86 %) izbral pravilen odgovor.

Glede na dobljene rezultate lahko našo **šesto hipotezo potrdimo.**

Naša sedma hipoteza se je glasila, ***da manj kot 60 % anketiranih učencev ve, koliko odmerkov cepiva je potrebnih in kakšni so znaki okužbe z virusom HPV.***

S pomočjo vprašanj o cepljenju in znakih okužbe smo želele preveriti, ali imajo starejši osnovnošolci tudi že kaj več kot le osnovno znanje o virusu HPV in koliko je takih učencev.

Grafikon 12 nam prikazuje odgovore učencev na vprašanje, *koliko odmerkov cepiva je potrebnih.* Tudi pri tem vprašanju je največ anketiranih učencev (44 %) izbralo odgovor »2–3 odmerke«, kar pa je tudi pravilen odgovor. Ta rezultat nas je razveselil. Odstotek je kljub temu še vedno nižji od polovice, kar smo pričakovale.

Anketirance smo prav tako vprašale, kakšni so znaki okužbe z virusom (grafikon 13). Tukaj pa je največji delež, skoraj polovica učencev (49 %), povedala, da »ne ve«. 39 % anketiranih učencev (kar je drugi najvišji delež) pa je izbralo odgovor, da je *odvisno od tipa virusa HPV*, kar je eden izmed pravilnih odgovorov. Samo 10 % anketirancev pa je izbralo drug pravilen odgovor, da »nima očitnejših simptomov ali težav«. Predvidevamo, da je desetina anketirancev, ki je izbrala pravilen odgovor, o tej temi že nekje prebrala ali pa slišala od osebe, izobražene na tem področju.

Glede na dobljene rezultate lahko **potrdimo našo sedmo hipotezo**, saj manj kot 60 % anketiranih osnovnošolcev ve, kakšni so znaki okužbe in koliko odmerkov cepiva je potrebnih pri cepljenju proti HPV.

Naša osma hipoteza se je glasila, ***da 60 % ali več anketiranih učencev ocenjuje, da bi se odločili (ko bodo starši) za cepljenje svojih otrok in da je cepljenost proti HPV v Sloveniji nizka.***

Rezultati grafikona 15 kažejo, da je skoraj polovica (48 %) učencev izbrala odgovor »da«. 33 % anketirancev je izbralo odgovor »ne vem«, preostali delež (19 %) učencev pa je izbral odgovor »ne«. Rezultati nas niso pozitivno presenetili, saj smo pričakovale višji odstotek, smo pa tudi mnenja, da učenci še zdaj ne razmišljajo o takih temah in je zato mogoče nižji delež pritrdilnih odgovorov, kot smo pričakovale.

Iz rezultatov grafikona 16 lahko razberemo, da več kot polovica (53 %) anketiranih učencev meni, da je cepljenost v Sloveniji nizka in da bi bila lahko višja. Nekaj manj kot polovica (47 %) učencev pa meni, da je cepljenost v Sloveniji visoka. Po našem mnenju in mnenju ginekologinje je cepljenost v Sloveniji prenizka in bi lahko bila višja.

Nataša Borko Tavželj, specialistka ginekologije in porodništva, s katero smo opravile intervju, pa ocenjuje tudi, da so velika ovira pri cepljenju starši in da se otroci sami sploh ne zavedajo, kakšen pomen ima cepljenje. Seveda ima tudi večina staršev premalo znanja o cepljenju ter virusu HPV in se opirajo na odločitve drugih staršev, kar je, po našem mnenju in mnenju ginekologinje, narobe.

Glede na dobljene rezultate moramo našo **osmo hipotezo ovreči**.

Naša deveta in tudi zadnja hipoteza se je glasila, ***da polovica ali več anketiranih učencev ocenjuje, da imajo premalo znanja o virusu HPV in menijo, da bi se o tem morali več pogovarjati v šoli.***

Dobljeni rezultati (grafikon 17) nam kažejo, da velika večina učencev (81 %) ocenjuje, da ima o virusu HPV premalo znanja, preostali delež anketiranih učencev pa je izbralo odgovor »da«, kar pomeni, da ocenjujejo, da imajo dovolj znanja glede virusa HPV.

Iz rezultatov (grafikon 18) lahko razberemo, da 60 % anketirancev ocenjuje, da bi se o virusu HPV in podobnih temah moralo v šoli govoriti več, medtem ko preostali delež (40 %) anketiranih učencev meni, da je v šoli dovolj govora o tem.

Tudi ginekologinja, s katero smo opravile intervju, je vsekakor mnenja, da bi se morali v šolah o tem pogovarjati. Ocenjuje, da se v šolah govori o tej temi, vendar ponekod verjetno več, drugod manj, pri čemer pa poudarja, da je pomemben način podajanja informacij, da mladostnike dovolj pritegne.

Na podlagi rezultatov izvedene ankete ocenjujemo, da znanje učencev o virusu HPV ni dovolj dobro in bi se lahko še izboljšalo. Zanimivo bi bilo raziskati, ali na vseh šolah potekajo delavnice na to temo, kar pa žal nismo vključile v našo anketo. Pomembno se nam tudi zdi, da se učence ozavešča o pomenu tega znanja, saj so naši rezultati pokazali (grafikon 5), da 15 % anketirancev meni, da ni oz. sploh ni pomembno. Le 14 % anketirancev se zaveda, da je to znanje zelo pomembno.

Na podlagi zgoraj opisanih rezultatov lahko **potrdimo** našo **zadnjo hipotezo**.

5.0 ZAKLJUČEK

V sklopu raziskovalne naloge smo pridobile novo teoretično in empirično znanje o virusu HPV, njegovih lastnostih, okužbi in zdravljenju. Spoznale smo tudi, kako na to temo gledajo osnovnošolci, koliko imajo znanja na tem področju in kako se jim zdi tovrstno znanje pomembno.

Na podlagi empiričnega dela raziskovalne naloge smo prišle do naslednjih pomembnih zaključkov:

- 57 % anketiranih učencev je že slišalo za virus HPV in največji delež učencev je za virus prvič slišal od svojih staršev;
- 23 % anketirancev ve, kaj pomeni kratica HPV;
- 55 % anketiranih osnovnošolcev ve, da je HPV spolno prenosljiva bolezen;
- 37 % anketiranih učencev ocenjuje, da je znanje o virusu HPV pomembno;
- 78 % anketirancev se s starši še ni pogovarjalo o virusu HPV, kar pa bi bilo po mnenju ginekologinje pomembno, saj imajo starši veliko vlogo na področju spolne vzgoje;
- 43 % naših anketirancev ne ve, ali so proti virusu HPV cepljeni in 44 % anketiranih osnovnošolcev ve, koliko odmerkov cepiva proti virusu je potrebnih;
- 58 % anketiranih učencev ve, da se z virusom lahko okužita oba spola in je 86 % učencev je pravilno odgovorilo na vprašanje o tem, kdo se lahko proti virusu cepi;
- 56 % anketirancev meni, da je virus HPV nevaren in 53 % jih ocenjuje, da je cepljenost v Sloveniji nizka;
- 81 % anketiranih osnovnošolcev meni, da ima o virusu HPV premalo znanja in 60 % si jih želi, da bi se o tej temi več pogovarjali v šoli.

Iz dobljenih rezultatov lahko zaključimo, da osnovnošolce zanima virus HPV in da bi o tej temi želeli pridobiti več znanja. Dobljeni rezultati so pozitivni, saj lahko vidimo, da imajo osnovnošolci pridobljeno osnovno znanje, ki bi se ga dalo še izboljšati in nadgraditi. Sami menijo, da imajo o tej temi premalo znanja. Ocenili so tudi, da je znanje o tej temi pomembno in da bi v šoli morali posvečati več pozornosti virusu HPV in njemu podobnim boleznim. Dejstvo je, da nikoli ne vemo, kdaj se bomo znašli v situaciji, ko bomo to znanje tudi potrebovali.

Upamo, da bodo rezultati raziskovalne naloge zanimivi tudi tistim, ki delajo z učenci, in da jih bodo spodbudili k temu, da bi imeli še več takšnih vsebin v sklopu rednega pouka.

Za nadaljnje raziskovanje bi bilo zanimivo raziskati, kakšno znanje in mnenje imajo starši o virusu HPV ter kako svoje znanje prenesejo na svoje otroke. Lahko bi raziskale tudi, na kakšen način v tujini uvajajo znanje na to temo in ali je le-to vključeno v redna izobraževanja znotraj šolskega sistema. Morda bi nam lahko primeri iz tujine dali ideje za spremembe pri nas.

6.0 LITERATURA

- Arbyn, Marc, Weiderpass, Elisabete, Bruni, Laia, Sanjosé de, Silva, Saraiya, Mona, Ferlay Jacques in Freddie Bray. 2020. Estimates of incidence and mortality of cervical cancer in 2018: a worldwide analysis. *Lancet Glob Health* 8, e191–203.
- Bizjak, Tina. 2023. *Mednarodni dan ozaveščenosti o virusu HPV*. Pridobljeno iz Splošna bolnišnica Slovenj Gradec. Dostopno na: <https://www.sb-sg.si/4-marec-mednarodni-dan-ozave%C5%A1%C4%8Denosti-o-virusu-hpv> (15. december 2023).
- Evropski portal za cepljenje. 2020. *Humani papiloma virus (HPV)*. Dostopno na: <https://vaccination-info.europa.eu/sl/informativni-listi-o-bolezni/humani-papiloma-virus-hpv> (19. december 2023).
- Falcaro, Milena, Castañon, Alejandra, Ndlela, Busani, Checchi, Marta, Soldan, Kate, Lopez-Bernal, Jamie, Elliss-Brookes Lucy in Peter Sasieni. 2021. The effects of the national HPV vaccination grade 3 cervical intraepithelial neoplasia incidence: a programme in England, UK, on cervical cancer and register-based observational study. *The Lancet* 398(10316), 2084–2092.
- HPWorld. 2023. *The newsletter on Human papillomavirus*. Pridobljeno iz HPWorld - The newsletter on Human papillomavirus. Dostopno na: <https://www.hpvworld.com> (12. december 2023).
- <https://ginekologijameglic.si>. 2023. *Cepljenje HPV*. Pridobljeno iz ginekologijameglic.si. Dostopno na: https://ginekologijameglic.si/storitve/cepljenje-proti-hpv/?gad_source=1&gclid=CjwKCAiAq4KuBhA6EiwArMAw1O3byOYB5J-h0oUVq_WPU1fvLJ5Ozg1U11eVfA4btL3QABWeX_g2GBBoCC88QAvD_BwE (8. december 2023).
- Ivanuš, Urška in Maja Primic Žakelj. 2017. Novi izzivi v presajanju za raka materničnega vratu: izhodišča za presojo prenove presejalne politike DP ZORA. *Zbornik predavanj / 7. izobraževalni dan programa ZORA z mednarodno udeležbo*, ur. Maja Primic Žakelj in Urška Ivanuš, 12–19. Ljubljana: Onkološki inštitut.
- <https://kajisces.si>. 2023. *kajisces.si/hpv*. Dostopno na: <https://kajisces.si/hpv> (11. november 2023).
- Kores Testen, Polona. 2018. Izbira kontracepcije pri adolescentkah. *Šola ginekološke endokrinologije : zbornik : učna delavnica za zdravnike specializante in specialiste ginekologije in porodništva ter za vse zdravstvene delavce, ki želijo poglobiti znanje iz*

- ginekološke endokrinologije*, ur. Vilma Kovač, Milan Reljič in Nejc Kozar, 73–76. Maribor: Univerzitetni klinični center Maribor, Klinika za ginekologijo in perinatologijo.
- Miholič, Mojca. 2022. *Nekaj o HPV*. Dostopno na: <https://www.zdstudenti.si/aktualno/strokovni-prispevki/nekaj-o-hpv> (20. november 2023).
- Muck, Desa. 2023. *Blazno resno o HPV*. Ljubljana: Zveza slovenskih društev za boj proti raku.
- NIJZ. 2023. *Najpogostejša vprašanja in odgovori o okuzbi s HPV, raku materničnega vratu in cepljenju proti HPV*. Dostopna na: https://nijz.si/wp-content/uploads/2022/09/Najpogostejsa-vprasanja-in-odgovori-o-okuzbi-s-HPV_avg2023.pdf (19. december 2023).
- NIJZ. 2024. *18. evropski teden preprečevanja raka materničnega vratu 2024*. Pridobljeno iz NIJZ: <https://nijz.si/obmocna-enota-maribor/18-evropski-teden-preprecevanja-raka-maternicnega-vratu-2024> (30. januar 2024).
- Pinter, Bojana, Skušek-Fakin Cvetka in Danilo Maurič. 2009. Izzivi v varovanju reproduktivnega zdravja mladostnikov v Sloveniji. *Zdravniški vestnik*, 78 (1): 79–84.
- Rosalik, Kendal, Tarney Christopher in Jasmine Han. 2021. Human Papilloma Virus Vaccination. *Viruses*, 13 (6): 1–11.
- Šinkovec, Nadja, Učakar Veronika in Marta Grgič Vitek. 2021. Cepljenje proti HPV v Sloveniji: rezultati v šolskem letu 2020/21 in novosti – cepljenje deklic in dečkov. *Zbornik predavanj, 11. izobraževalni dan programa Zora z mednarodno udeležbo* ur. Urška Ivanuš, 97–101. Ljubljana: Onkološki inštitut.
- Škrinjar, Dominik. 2022. *Slovenija je na dobri poti, da izkorenini raka, ki nastane zaradi HPV okužb*. Dostopno na: <https://maribor24.si/slovenija/pripravljeno-za-objavo-slovenija-je-na-dobri-poti-da-izkorenini-raka-ki-nastane-zaradi-hpv-okuzb> (19. december 2023).
- World Health Organization. 2017. Human papillomavirus vaccines: Dostopno na: [https://www.who.int/teams/immunization-vaccines-and-biologicals/diseases/human-papillomavirus-vaccines-\(HPV\)](https://www.who.int/teams/immunization-vaccines-and-biologicals/diseases/human-papillomavirus-vaccines-(HPV)) (19. december 2023).
- ZORA. 2017. *Kaj morate vedeti o HPV*. Ljubljana: Onkološki inštitut Ljubljana, Državni program ZORA. Dostopno na: https://zora.onko-i.si/fileadmin/user_upload/publikacije/informativni_materiali/2017_knjizica_HPV_web.pdf (5. december 2023).

ZORA. 2024. *zora.onko-i.si/novice*. Dostopno na: <https://zora.onko-i.si/novice>(30. januar 2024).

VIR NASLOVNE FOTOGRAFIJE

- Fotografija dostopna na: <https://www.dnevnik.si/1042750713>.

7.0 PRILOGI

- Priloga 1: Anketni vprašalnik o virusu HPV za osnovnošolce
- Priloga 2: Zapis intervjuja s specialistko ginekologije in porodništva

Priloga 1: ANKETNI VPRAŠALNIK O VIRUSU HPV ZA UČENCE

Pozdravljeni,

smo Zoja, Alina in Ela iz 8. razreda OŠ Sveti Jurij. V letošnjem šolskem letu želimo raziskati, koliko učenci tretje triade vedo o virusu HPV. Naša anketa je anonimna, zato vas prosimo, da ste pri odgovarjanju iskreni. Hvala že vnaprej za vaše sodelovanje in čas.

Spol (Ustrezno obkrožite.): M. Ž.

Vaš razred (Zapišite.): _____ razred.

1. *Ali ste že kdaj slišali za virus HPV? (Izberite en odgovor.)*

- a) DA.
- b) NE.

1. a) *Če ste odgovorili z DA, kje ste prvič slišali za virus HPV? (Izberite en odgovor.)*

- a) Od vrstnikov.
- b) Od staršev.
- c) Prebral/-a sem na internetu/v knjižnem viru.
- d) Ne spomnim se.

2. *Kaj pomeni kratica HPV? (Izberite en odgovor.)*

- a) Honorarni prepiloma virus.
- b) Humani papiloma virus.
- c) Humana papirusna viroza.

3. *Kakšna bolezen je virus HPV? (Izberite en odgovor.)*

- a) Spolno prenosljiv virus.
- b) Prehlad.
- c) Prehranska motnja.

- d) Otroška bolezen.
- e) Kronična bolezen.
- f) Pljučnica.

4. **Kako pomembno se vam zdi, da osnovnošolci poznajo virus HPV?** (Izberite oceno od 1 (sploh ni pomembno) do 5 (je zelo pomembno). Napišite svojo oceno: _____ .

5. **Ali ste se že kdaj s svojimi starši pogovarjali o virusu HPV?** (Izberite en odgovor.)

- a) DA.
- b) NE.

6. **Ali si cepljen/-a proti virusu HPV?**(Izberite en odgovor.)

- a) DA.
- b) NE.
- c) NE VEM.

6. **a Če ste izbrali odgovor ne, se imate v prihodnje namen cepiti proti virusu?** (Izberite en odgovor.)

- a) DA.
- b) NE.

6. **b Če ste izbrali odgovor ne, zakaj?**

- a) Na splošno sem proti cepljenju.
- b) Ne zdi se mi pomembno.
- c) Strah me je posledic cepljenja.
- d) Drugo:

_____ .

7. **Kdo vse se lahko okuži z virusom?** (Izberite en odgovor.)

- a) Dekleta.
- b) Fantje.
- c) Oba spola.
- d) Ne vem.

8. ***Kdo vse se lahko cepi proti virusu HPV? (Izberite en odgovor.)***
- a) Dekleta.
 - b) Fantje.
 - c) Oba spola.
9. ***Koliko odmerkov cepiva je potrebnih? (Izberite en odgovor.)***
- a) 1 odmerek.
 - b) 2–3 odmerke.
 - c) 5 ali več odmerkov.
10. ***Kakšni so znaki okužbe z virusom? (Izberite pravilna odgovora.)***
- a) Kašelj, povišana telesna temperatura in bolečine v sklepih.
 - b) Glavobol, bolečine v želodcu in izpuščaji po telesu.
 - c) Nima očitnejših simptomov in težav.
 - d) Odvisno od tipa virusa HPV.
11. ***Ali menite, da je virus HPV nevaren? (Izberite en odgovor.)***
- a) DA.
 - b) NE.
 - c) NE VEM.
12. ***Ali bi se kot starš odločili za cepljenje svojega otroka? (Izberite en odgovor.)***
- a) DA.
 - b) NE.
 - c) NE VEM.
13. ***Ali menite, da je cepljenost proti virusu HPV v Sloveniji nizka? (Izberite en odgovor.)***
- a) DA.
 - b) NE.
14. ***Ali ocenjuješ, da imaš dovolj znanja o virusu HPV? (Izberite en odgovor.)***
- a) DA.
 - b) NE.

15. *Ali meniš, da bi se o tej temi morali več pogovarjati v šoli? (Izberite en odgovor.)*

- a) DA.
- b) NE.

15. a *Zakaj tako meniš? (Prosim, napiši.)*

16. *Kdaj je mednarodni dan ozaveščenosti o virusu HPV? (Izberite en odgovor.)*

- a) 9. marec.
- b) 7. april.
- c) 4. marec.
- d) 10. julij.

HVALA ZA VAŠ ČAS IN ODGOVORE.

Priloga 2: ZAPIS INTERVJUJA S SPECIALISTKO GINEKOLOGIJE IN PORODNIŠTVA

1. *Ali se nam lahko na kratko predstavite, kako poteka vaše delu in kako se pri svojem delu srečujete z mladimi?*

Sem Nataša Borko Tavželj, specialistka ginekologije in porodništva v SB Murska Sobota. Bolnišnično delo je zelo raznoliko; od ambulantnih dejavnosti do operacijskih sob, področja ginekologije in porodništva, od dojenčka do starostnic. Vodim pa tudi ambulanto za mladostnice, kjer izvajamo preventivne in kurativne preglede za mladostnice in tudi mlajše deklice, torej preglede, če dekleta rabijo samo posvet ali nasvet (npr. glede spolnosti, odraščanja, zaščite pred neželeno nosečnostjo ...) ali imajo kakšne težave (npr. z menstruacijo, spolovilom ...). V to ambulanto deklice in dekleta napotijo osebni zdravniki ali tudi že izbrani ginekologi.

2. *A je po vašem mnenju virus HPV tema, ki mlade pritegne ali jih sploh ne zanima?*

Glede na izkušnje iz ambulant in s predavanj na šolah, bi težko rekla, da je HPV tema, ki bi mlade dovolj pritegnila, razen takrat, ko imajo morebiti že kakšne težave zaradi okužbe s HPV.

Šele v primeru težav se pogosto začnemo zanimati, zakaj so nastale in kako bi jih lahko preprečili.

3. Mislite, da smo mladi dovolj ozaveščeni o virusu in o nevarnostih okužbe?

Posledično, glede na prejšnje vprašanje, je tudi ozaveščenost o samem virusu in posledicah okužbe slabša. Glede na dostopnost informacij bi ozaveščenost lahko bila boljša.

4. Menite, da bi se v šolah morali več pogovarjati o tej temi?

Vsekakor sem mnenja, da bi se morali v šolah o tem pogovarjati. Ne morem reči, da se ne, vendar ponekod verjetno več, drugod manj. Je pa veliko odvisno od načina podajanja informacij, da otroke dovolj pritegne. Lahko je informacij dovolj in otroci niso pripravljene vsega sprejemati, sploh, ko je govora o temi, kjer je vključeno cepljenje. Tukaj imamo velik vpliv starši, kako vas glede tega doma vzgajamo, kako se z vami pogovarjamo, kako vam kaj predstavimo.

5. Ali menite, da se izvaja dovolj predavanj oz. delavnic na to temo?

Predavanja so vsekakor dostopna. Mislim, da jih v šolah izvajajo pred cepljenjem, ki poteka v 6. razredu. Nimam podatka, ali je na vseh šolah tako.

6. Morda tudi sami izvajate kakšne delavnice na to temo oz. poznate koga, ki jih izvaja? Kako so mladim te delavnice všeč, kako se odzivajo in kakšna vprašanja imajo?

Tudi jaz izvajam predavanja ali delavnice po šolah, kamor me povabijo (ni obvezno). Pogovarjamo se o odraščanju, spremembah na telesu, spolnosti, zaščiti pred neželeno nosečnostjo, spolno prenosljivimi boleznimi ..., odvisno od razreda in teme, ki jo šola želi.

Pogovor je seveda tudi o najpogostejši spolno prenosljivi bolezni, to je okužbi s HPV. Mladi takšna predavanja dobro sprejemajo, večinoma imam zelo dobre izkušnje, seveda pa izjeme vedno so. Vprašanja so odvisna od starosti; mlajše bolj zanimajo spremembe na telesu v času pubertete in menstruacija, starejše pa spolnost. Več sprašujejo mlajši, starejši so z vprašanji zelo zadržani ali jih raje napišejo.

7. Kako pogoste so okužbe z virusom HPV?

Okužbe s HPV so najpogostejše spolno prenosljive okužbe. Večina spolno aktivnih oseb se vsaj enkrat v življenju okuži s HPV. Večina ljudi se okuži že kmalu po začetku spolne dejavnosti,

zato je pogostost okužb najvišja pri mladostnikih in mlajših odraslih, starih 15–25 let. Okužba je pogosta tako pri moških kot pri ženskah. Pri večini oseb (90 %) okužba v dveh letih spontano mine, pri nekaterih (10 %) pa se lahko razvije dolgotrajna okužba s HPV, ki lahko vodi v nastanek bolezni (genitalnih bradavic ali določenih rakov).

8. Ste že imeli kakšne primere okužbe z virusom HPV in kako ste ta virus odpravili?

Seveda, pogostnost okužb je velika. Kot sem že povedala, vse okužbe ne povzročajo bolezni in lahko izzvenijo. Ne vemo pa, kdaj bo neka okužba izzvenela in kdaj napredovala. Za okužbo s HPV ni zdravila. Lahko se zdravijo le bolezni, ki nastanejo kot posledica te okužbe (npr. predrakave spremembe materničnega vratu, rak materničnega vratu, genitalne bradavice).

9. Kakšno je vaše mišljenje o tem, da se sedaj lahko cepijo tudi fantje?

Rekla bom KONČNO. Moški so prav tako prenašalci kot ženske. Cepljenje fantov proti okužbam s HPV lahko zmanjša pojavljanje s HPV povezanih obolenj tako pri moških kot pri ženskah. Vključitev fantov v nacionalni program cepljenja je pomemben korak k vzpostavitvi kolektivne imunosti proti najpogostejšim genotipom HPV. Kolektivna imunost je pojav, ko je dovolj velik delež ljudi precepljen proti določeni infektivni bolezni in je zato širjenje te bolezni oteženo. Iz tega razloga se bolezni, proti katerim cepimo in pri katerih dosežemo dovolj visoko precepljenost, pojavljajo zgolj v posameznih primerih in se ne razširijo (ni epidemij).

10. Kako bi razširili znanje o virusu HPV?

Možnosti pridobivanja informacij oz. znanja o HPV je dovolj (predavanja, delavnice, brošure, spletne strani...). Verjetno je večja težava v sprejemanju teh informacij, ker je preveliko nezaupanje cepljenju. Sem mnenja, da bi morali vsi najprej imeti dovolj znanja o tem virusu in posledicah okužbe in se šele na to, na podlagi ustreznega znanja, odločati o cepljenju ali necepljenju. Ljudje prehitro delamo zaključke, da nečesa ne sprejemamo, pogosto, preden imamo o nečem dovolj ustreznega znanja.